

Jugoslovan

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23. Telefon uredništva 80-70, 80-69 in 80-71.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglaševanje po tarifi in dogovoru. — Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 62

Ljubljana, četrtek, dne 14. avgusta 1930

Leto I.

Vojno stanje med Perzijo in Turčijo

Turške čete zavzele več strateških točk - Od reakcije Perzije odvisen nadaljni potek konflikta - Sovjetska ponudba posredovanja

Ankara, 13. avgusta. n. Izdano je bilo službeno poročilo, po katerem je turška vlada izdala svoji vojski ukaz, da preide turško-perzijsko mejo in izvrši preventivne vojaške ukrepe v svrhu preprečitve nadaljnega vpadanja Kurdoev na turško ozemlje. Turške čete so včeraj opoldne prekorale perzijsko mejo. Njih namen je bil, da obkolijo podnožje Ararata, ker se zbirajo baš na tem hribovitem ozemlju kurdske tolpe in je tam njihova operacijska baza. Ta ukaz je turška vlada izdala šele na to, ko je perzijska vlada odgovorila na drugo turško noto, ki je imela ultimativni značaj. Turška vlada je v tej svoji noti zahtevala, da se Perzija obveže, da v sporazumu s Turčijo prepreči vsak nov vpad Kurdoev na turško ozemlje. Perzijska vlada te zahteve ni sprejela in je odbila prošnjo turške vlade, naj se dovoli njenim četam

prekoračenje perzijske meje v svrhu ekspedicije proti Kurdom.

Ves turški tisk zastopa mnenje, da ta akcija turških čet na perzijskem ozemlju nima nikakega sovražnega značaja proti Perziji, marveč da je treba to akcijo smatrati kot provizorno policijsko mero.

Ankara, 13. avgusta. n. Turške čete so včeraj prekorale perzijsko mejo in so zasedle strateški točki Aybey in Tagh. Nota, ki jo je poslala turška vlada perzijski, je zelo energična ter v njej ankarska vlada zahteva dovoljenje, da prekoračijo njene čete perzijsko mejo. Po tej svoji zahtevi se je Turčija tudi že ravnala. Sedaj ni znano, kako bo reagirala Perzija na ta turški korak. Politični krogi menijo, da ne bo prišlo med obema državama do oboroženega konflikta.

Moskva, 13. avgusta. AA. Turško-perzijski spor je izzval obsežne in številne komentarje sovjetskega časopisja. Listi sodijo, da bi utegnil vstanek Kurdoev ogroziti predvsem avtonomno kurdsko državo v Rusiji. S tem v zvezi obžalujejo listi, da je turška vlada poslala Teheranu ultimatum. Turčija in Perzija nimata kaj pridobiti z eventualno vojno. Najboljše bi bilo, da se zainteresirani stranki sporazumeta s kurdskimi plemeni direktno. Edini, ki bo pridobil v primeru spopada, bo Anglija. Listi opozarjajo naposled i Turčijo i Perzijo na njihove skupne interese in velijo, da bi bila sovjetska Rusija pripravljena prevzeti posredniško vlogo.

Ankara, 13. avgusta. AA. V tukajšnjih političnih krogih ugotavljajo, da ultimatum, ki je bil postavljen Perziji, še ni potekel. Navzlic temu pa sodijo, da perzijska vlada

ne bo mogla tolmačiti turške akcije kot sovražne. Turčiji gre za to, da Perzija razveljavi obveze, ki jih je prevzela pred leti napram kurdskim gorskim plemenom glede vpadov na turško ozemlje.

Ankara, 13. avgusta. d. Turške čete, ki so včeraj prekorale perzijsko mejo, so gospodar položaja v ozemlju gore Agradagh. Vse operacije so bile izvršene po aeroplanih. Operacije so končane.

Ankara, 13. avgusta. d. V nasprotju s vsemi vestmi, ki so včeraj in danes prišle od dogodkih na turško-perzijski meji in o okupaciji perzijskega ozemlja po turških četah, izjavlja anatolska brzjavna agentura, da so vse vesti o kakršni napetosti med Perzijo in Turčijo popolnoma neosnovane. Odnosaji med obema državama so prav prijateljski. (?)

Zunanja ministra Romunije in Italije v Benetkah

Uradnih sestankov med njima še ni bilo

Benetke, 13. avgusta. n. Včeraj je prišel v Benetke italijanski zunanji minister Gino Grandi v spremstvu svoje soproge. Nastanil se je v hotelu »Daniela«. Snoči pa sta prispela v Benetke romunski poslanik v Londonu Titulescu ter romunski državni podtajnik v predsedništvu vlade Juguranu. Ta dva zastopnika romunske vlade sta se ustavila v hotelu »Excelsior«. Danes je prispel v Benetke tudi romunski zunanji minister Mironescu. Povodom prihoda uglednih osebnosti iz Romunije se tu niso priredili nikakršni uradni sprejemi, ker so vsi trije gospodje potovali v strogem

inkognito. Naravno je, da se spričo njihovega prihoda, pa tudi spričo prihoda italijanskega zunanjega ministra v Benetke širijo vse mogoče vesti. Vendar o kakem službenem ali privatnem sestanku med zastopnikom Italije in zastopniki Romunije doslej še ni ničesar znano.

Rim, 13. avgusta. AA. V toku včerajšnjega dne je prispel v Benetke v hotel »Excelsior« romunski poslanik v Londonu Titulescu in državni podtajnik v predsedništvu ministrskega sveta Lošanu, kjer sta se sestala z romunskim ministrom zunanjih zadev Mironescom.

Nov govor ministra Treviranusa

Po radiu sporoča, da ni mislil na revizijo pogodb potom vojne

Pariz, 13. avgusta. AA. Havas poroča iz Berlina, da je minister Treviranus imel v radiu govor, v katerem je izjavil, da v svojem nedeljskem govoru ni mislil na revizijo vzhodnih meja z vojno. Jasno je, je dejal Treviranus na radiu, da bo izprememba meja plod mirnih sporazumov in da je to edina pot. Pristavil je, da predvideva čl. 19 Locarnskega pakta take ukrepe, ki naj odpravijo nesrečni položaj Nemčije. Krivica se mora pretvoriti v pravico. Samo s

pomočjo pravice bo postala Nemčija, ki ji gre sedaj v Evropi tako poslanstvo, kakor nikoli, svobodna, a s tem tudi vsa Evropa srečna.

Pariz, 13. avgusta. AA. »Le Temps« priložuje komentar o zadnjih govorih nemških državnikov, zlasti o izvajanjih dr. Wirtha in velli, da potrebe volilne kampanje ne morejo vsega opraviti in da so nova nemška stališča nevarna za evropski mir.

Velike zasluge generala Smitha

za zmago zaveznikov v svetovni vojni

London, 13. avgusta. AA. Časopisje navaja iz karijere pravkar tragično preminulega generala Horaca Smitha tole podrobnost: Pri umiku iz Monsa je pokojnik poveljeval drugemu armadnemu koru. Tedaj mu je vrhovni poveljnik sir John Foch zaukazal, naj nadaljuje umik iz Le Cateauja. General Smith ni soglašal s tem po-

veljem in je sklenil, da se bo boril. Posledica je bila, da so angleške čete zaustavile nemško prodiranje. Smithova neposlušnost je rešila zaveznike, njegov nasprotnik general von Kluck pa je moral podati ostavko in se umakniti. Svojemu porazu se je sicer skušal izogniti s tem, da je napadel Angleže z boka, a ta poteza mu ni uspela.

Tajinstveno gibanje Leona Trockega

Važen sestanek treh bivših sovjetskih komisarjev

Praga, 13. avgusta. AA. Listi poročajo, da je ruski izgnanec Leon Trocki prispel v Českoslovaško preko meje pri Františkovih Varh. Njegov prihod je v zvezi z razgovori, ki jih bo imel z bivšima komisarjema Čičerinom in Lunačarskim o tem, kako in pod kakimi pogoji bi se mogel vrniti

v Rusijo. Trocki si je nadel drugo ime. Berlin, 13. avgusta. AA. Listi poročajo, da je prispel v Baden iznenada bivši komisar Trocki. Temu prihodu pripisujejo isti velik pomen, ker se v Badenu nahajata bivša sovjetska komisarja Čičerin in Lunačarski. Trocki potuje z drugim imenom.

Sinajski sporazum in naša industrija

Bojazni industrijcev so brez vsake podlage

Beograd, 13. avgusta. k. Grški listi pišejo o pripravah za balkansko konferenco v Solunu, ki se bo vršila to jesen in od katere pričakujejo važnih uspehov. Na tej konferenci bodo grški in turški odposlanci stavili predlog, da se osnuje kartel balkanskih držav za prodajo poljedelskih proizvodov in da se v ta kartel sprejmejo tudi druge balkanske države. Za to konferenco je že vse potrebno pripravljeno.

Beograd, 13. avgusta. k. Glede na to, da se naši industrijalci boje, da bi bili s sinaj-

skim sporazumom prizadeti interesi domače industrije, so vašemu dopisniku na merodajnem mestu dali tole pojasnilo: Sinajski sporazum nikakor ne bo škodoval interesom domače industrije, ki ji na merodajnem mestu posvečajo vso pažnjo. V tem pravcu je storjeno že vse, kar je mogoče in potrebno. Cilj sinajskega sporazuma je, odpraviti poljedelsko krizo in najti pota za plasiranje naših poljedelskih proizvodov.

Zrakoplov »R 100« je odplul snoci v Evropo

London, 13. avgusta. AA. Zrakoplov »R 100« bo zapustil Montreal za polet v Anglijo nočjo ob 10. po kanadskem času.

London, 13. avgusta. AA. Kanadskemu ministrskemu predsedniku Benettu je konstruktor zrakoplova »R 100« Sir Denistoun Burney predložil definitivni načrt za uvedbo zračnega prometa med Veliko Britanijo in Kanado. Podrobnosti še niso znane, vendar se je zvedelo, da je Burney predlagal zgraditev novega zrakoplova, večjega od »R 100«, ki bi prevažal pošto in potnike enkrat na teden. 75% stroškov bi nosili oba vladi. — »R 100« odleti v Anglijo nočjo.

Grof Bethlen je v Avstriji

Budimpešta, 13. avgusta. n. »Az Ujsag« je prejel iz dobro poučenih krogov poročilo, da se grof Bethlen mudi v Avstriji. Njegovo potovanje v Avstriji ni imelo nikakega političnega ali gospodarskega pomena. V Avstrijo ga je povabil princ Hohenlohe, in sicer na lov po bivšem cesarskem posestvu blizu Maria Zell. Lov traja že več dni.

Stavka z bombami

Washington, 13. avgusta. AA. Radi odpustov delavstva so stavkajoči delavci metali nad mestom Providence bombe in povzročili dokaj materialne škode, dočim človeških žrtev ni bilo.

Sedemdesettisoč brezposelnih na Madjarskem

Delavstvo proti lahkomiselnim politikim strank

Budimpešta, 13. avgusta. Socijalistična stranka na Madjarskem pripravlja, kakor smo že včeraj poročali, za prvi dan v septembru velike demonstracije v Budimpešti. S temi demonstracijami hoče obrniti pažnjo madjarske vlade na bedo madjarskega delavstva. Socijalistični zastopnik Payer je izjavil danes poročevalcu »Estiurirja«, da je na Madjarskem 70.000 ne-

zaposlenih delavcev, od teh 19.000 v Budimpešti. Payer obsoja delo konference vladnih zastopnikov, ki so se pred kratkim setali v Balaton Feldvaru, kjer so razpravljali o vseh mogočih manj važnih vprašanjih. Tako je n. pr. za vladne stranke važnejše vprašanje o madjarizaciji priimkov nego vitalni gospodarski interesi madjarskega ljudstva.

Operacije »rdečih« na Kitajskem

Sporazum med Anglijo in Ameriko glede evropskih koncesij

London, 13. avgusta. AA. Po poročilih listov v Nankingu oblegajo komunistične čete Rouhen. Ameriški generalni konzul se pogaja v imenu ostalih svojih tovarišev za zaščito in varen odhod vseh inozemcev in verskega osebja v bolnicah.

London, 13. avgusta. AA. Listi poročajo, da sta angleška in ameriška vlada sklenili sporazum s tem, da se upreta ukinitvi eksteritorialnosti evropskih koncesij na Kitajskem, ki ji kitajska vlada ne nudi nikakršne zaščite. Po nepotrjenih vesteh so uporniki ponovno zavzeli Šangašo, razde-

jali mesto in masakrirali prebivalce.

Berlin, 13. avgusta. Po vesteh iz Tokia so kitajski komunisti zavzeli Hankou. Pred mestom so se vršili že v ponedeljek ljuti boji. Mesto samo pa so vladne čete brez odpora zapustile. Veliko število prebivalcev se je z njimi umaknilo komunistom.

Pariz, 13. avgusta. n. Zunanje ministristvo je prejelo iz Hankaua vest, da je v tamkajšnjem pristanišču 20 angleških in ameriških, 4 francoske, 9 japonskih ladij, ki bodo štitele evropske državljane v slučaju potrebe.

Kritičen položaj pri Pešavarju

Angleška vojaška oblastva zahtevajo pojačanja

Bombay, 13. avgusta. AA. Položaj v Pešavarju je dokaj kritičen. Javnost sklepa to iz medijih brezličnih poročil, ki jih dopušča cenzura. Afridska plemena so očitno razdejala glavno železniško arterijo, ki spaja Pešavar z Novšerom. Tudi to mesto oblegajo uporna plemena. Angleži bombardirajo upornike vtrajno, vendar očitno brez posebnega uspeha, ker so se Afridi že prilagodili temu boju in se spretno izumikajo strelom. Po vsej priliki se

bodo Afridom priključila še druga gorska plemena.

London, 13. avgusta. AA. Po vesteh iz Londona gre za nove boje z Afridi v okolici Pešavarja. Vojaška oblastva so zahtevala pojačanja in uvedbo cenzure.

London, 13. avgusta. AA. Poročajo iz Bombaya, da se je položaj v Pešavarju znatno zboljšal. Brzjavne zveze so vzpostavljene.

Hindenburg na Bavarskem

Monakovo, 13. avgusta. AA. Predsednik nemške republike Hindenburg je prispel v Monakovo, kjer ga je prebivalstvo z bavarsko vlado na čelu navdušeno sprejelo. Iz Monakovega se bo Hindenburg napotil v Dietenzell na počitnice.

Spomenik cesarju Karlu

Budimpešta, 13. avgusta. AA. Pri odkritju spomenika pok. cesarju Karlu v Vihanyju so sodelovali avstrijski nadvojvoda Jožef in Fran, minister Klebersberg, posebno avstrijsko odposlanstvo in mnogi politični voditelji.

Sovjetski dumping

Vse svetovne luge preplavljajo sovjeti s svojim že skoraj zastojarskim blagom. Les iz Karelije naj ubija finske in skandinavske lesne producete, žito iz Ukrajine in Sibirije ameriške farmerje ter evropske kmetje, rude Urala evropske rudarje, skratka vse, kar se more izveliči in izlisliti iz Rusije, naj povsod po svetu ubija producete, da bo narasla armada brezposelnih. In čim več ljudi bo brez posla, čim več ljudi bo v bedi, tem bolj je to po sovjetskem načrtu, ker sprolelarizirana masa naj po sovjetskih računih izvrši svetovno revolucijo.

Priznati treba, da priča nova sovjetska zamisel, kako povzročiti svetovno revolucijo, o iznajdljivosti boljševiških voditeljev. Drugo vprašanje pa je, če se bo ta načrt tudi mogel uresničiti. Predvsem je silno negotovo, če je sovjetska Rusija danes sploh tako močna, da vzdrži svojo novo izvozno politiko. Gospodarska konsolidacija od svetovne in še bolj od državljanske vojne čisto razjedene Rusije se je komaj pričela in menda ne trpi — z izjemo Kitaja — prebivalstvo nikjer tako zelo od pomanjkanja na vsem, ko v sovjetski Rusiji. A prebivalstvo Rusije se množi, boj med mestom in vasjo pa se stalno poslušuje, da tudi največji napor sovjetskih oblasti ni mogel uresničiti predpisane načrta o dvigu selve.

Je pa še drug težji argument, ki grozi sovjetom, da do tal podere vse njih načrte. Sovjeti morejo metali na trg svoje pridelke in izdelke za slepo ceno le vsled tega, ker ne plačajo dela in ker jim je vseeno, če prodajajo blago tudi zastoj. Oni ne vodijo trgovine, temveč le propagando in mesto s plakati, letaki in brošurami propagirajo sedaj komunizem z lesom, žitom, jajci in rudninami. Dogodilo pa se je že enkrat, da so do vrha napolnjene sovjetske ladje priplule v Ameriko, a se morale vrniti, ker ni Amerika pustila, da konkurirajo na njenem trgu blago, ki je nastalo s pomočjo prisilnega dela. Sovjeti so sicer z zopetnim popustom dosegli, da je bila Amerika pripravljena obogatiti se z blagom, ki ga je spravil skupaj ruski kmet z največjim trpljenjem in pomanjkanjem, toda vedno bolj raste gibanje, da se nikdar več ne dovoli od ječnikov izgotovljeno blago na trg.

Na Finskem, Poljskem in v obrobni državi je vsak dan močnejše gibanje kmetov, ki zahtevajo, da se meja proti Rusiji čisto zapre. Ne bo dolgo, ko se bodo tej zahtevi pridružili tudi kmetje in delavci v drugih državah, ker morajo vsi jutri na beraško palico, če se posreči sovjetska špekulacija. Kajli jasno je, da bi mogel finški kmet uspešno konkurirati s prodajalci ruskega lesa le tedaj, če bi tudi on dajal in sekal les zastoj. Pasti bi moral čisto na položaj sovjetskega državljanja, ki je obvezan na prisilno delo in ki je človek brez vsakih pravic.

A ne samo kmetje, temveč tudi vsi drugi stanovi imajo interes na tem, da se ne pusti na trg s prisilnim delom izgotovljeno blago. Če mora kmet prodajati svoje blago pod ceno, potem bo moral to storiti tudi obrtnik in trgovec, potem je splošno ubožanje v vseh državah neizogibno. Prav nič verjetno pa ni, da bi tudi države same trpele, da jim sovjeti s svojim dumpingom ubijajo njih narodno gospodarstvo. Zato je pričakovati, da bodo tudi vse interesirane države nastopile proti sovjetskemu uvozu in mu zapre dostop na svoje luge. Naj imajo sovjeti potem še toliko blaga, bo vendar vsa njih špekulacija propadla, ker ne bo nihče kupoval njih blaga.

V interesu samega ruskega prebivalstva bi tudi bilo, da bi evropske države na ta način odgovorile na sovjetski dumping. Predvsem vsled tega, ker bi bila taka prepoved silen udarec za boljševiške generale in bi njih načrte docela zrušila. Na drugi strani pa bi bilo ohranjeno ruskemu kmetu njegovo premoženje in sovjeti bi se morali prilagoditi evropskim navadam. Če je zaprt svetovni trg za blago, narejeno s prisilnim delom, bi morali sovjeti odpraviti prisilno delo, da dobe vsaj nekaj valut, ki jih potrebujejo za svojo propagando. Če pa prično sovjeti svoje delavce plačevati tako, kakor so ti plačani v Evropi in Ameriki, potem se bo spremenila tudi njih miselnost in komunistična misel jim bo vedno bolj tuja. Samo, kdor nič ni, je res za komunizem.

Vse stavi tovariš Stalin na zadnjo karto in tudi sovjetski dumping spada v to poglavje. To njegovo zadnjo karto pa mu treba izbiti in prepovedati uvoz s prisilnim delom narejenega blaga.

Jubilejni kongres jugoslovanskega učiteljstva

Povodom desetletnice udruženja se priredi tudi velika razstava narodne šole

Beograd, 13. avgusta. I. 21. t. m. se otvorila v Beogradu velik jubilejni kongres jugoslovanskega učiteljstva. V zvezi s tem kongresom, na katerem bo jugoslovansko učiteljstvo obhajalo desetletnico svojega udruženja, se bo priredila tudi velika državna razstava narodnih šol v zgradbi narodne šole kralja Petra. Razstavo bodo priredili v velikem stilu kot dokaz plodonosnega dela narodnih šol v vsej naši državi. Namen te razstave je, da spozna naše učiteljstvo delo vseh naših narodnih šol.

Kakor znano, je bil lani objavljen novi zakon o narodnih šolah. S svojimi dobrimi racionalnimi in koristnimi odredbami je novi zakon postavil čvrste temelje naši narodni prosveti ter je docela zavaroval njen razvoj in napredek. Novi zakon določa osemrazredno narodno šolo. Zastoj so na Hrvaškem in v Dalmaciji obstojale le šestrazredne šole, osemrazredne pa le v

Sloveniji. Sedaj je izvršeno izenačenje na podlagi osemrazredne narodne šole in je važno, da vse učiteljstvo spozna razpored učnega materiala.

Predmeti, ki se bodo razstavljali, so že v Beogradu. Pripravljala dela vodi gosp. Flere, referent prosvetnega ministrstva, pomagajo mu pa štirje učitelji iz Zagreba in pet iz Ljubljane. Na razstavi bodo zastopani vsi učni predmeti, jeziki, zemljepis, zgodovina, naravoslovje in računstvo. Razstava bo pa obsegala tudi specifična dela učiteljev. Razstavljeni bodo pisanke, knjige, reliefi, ilustracije, zemljevidi in vsi za narodno šolo potrebni predmeti. Poseben oddelek bo na razstavi posvečen narščaju Rdečega križa, ki bo razstavil dela svojega poslednjega zelo uspelega tečaja. Poleg šolske kuhinje bodo razstavljeni tudi tabele, ki nazorno kažejo uspehe, ki jih je dosegel naš pomladek.

Danes otvoritev evharističnega kongresa

Program za sprejem papeževga odposlanca

Zagreb, 13. avgusta. k. Jutri je dan otvoritve evharističnega kongresa. Največji del udeležencev pride jutri s posebnimi vlaki. V nedeljo bo v Zagrebu, če ne bo vreme nagajalo, gotovo do 150.000 ljudi v sprejemo. Kongres se otvori s prihodom papeževga odposlanca nuncijske g. Hermenegilda Pelegrinettijsa, ki pride jutri z vlakom ob 4-40. Na postaji ga bo sprejel zagrebški nadškof in hrvaški metropolit prevzišeni gospod dr. Anton Bauer in predsednik

Osrednjega odbora za pripravo kongresa dr. Bakšić. Papeževga zastopnika bodo s kočijo odpeljali v nadškofijski dvorec. Pred katedralo ga bo sprejelo duhovništvo, pozdravil ga pa bo škof dr. Premuš. Po sprejemu se bo z zvonjenjem vseh zagrebških cerkva razglasilo, da je kongres odprt. Po ulicah, koder se bo vozil papeški zastopnik, t. j. po trgu Kralja Tomislava, po Zrinjevcu in po Strossmayerjevi ulici, bo v tem času ustavljen ves promet.

Izvajanje zakona o vinu

Določitev kontrolnih laboratorijev za analizo proizvodov

Beograd, 13. avgusta. k. Te dni stopi v veljavo zakon o vinu, ki je bil razglašen že 9. decembra 1929. Glede na to je poljedelsko ministrstvo izdelalo potrebna navodila, po katerih se bodo morali ravnati tako proizvajalci kot oblastva. Izvod teh navodil bo moral biti razobešen na vidnem mestu v vsaki občinski pisarni, v vseh vinarskih obratovalnicah, v vinskih kletah in v prostorih, kjer se toči ali prodaja vino in vsi drugi grozdni proizvodi, ki spadajo pod vinski zakon. Kontrolni laboratoriji za analizo vina in vseh drugih grozdnih all

vinskih proizvodov so ti-le: Banska enološka postaja v Bukovu pri Negotinu za Vardarsko, Moravsko in Dunavsko banovino in za ozemlje mesta Beograda; Banska enološka postaja v Zagrebu za Savsko in Vrbasko banovino; Poljedelska ogledna in kontrolna postaja v Mariboru za Dravsko banovino; Poljedelska ogledna in kontrolna postaja v Splitu za Primorsko, Zetsko in Drinsko banovino.

Beograd, 13. avgusta. I. Jutri objavijo »Službene Novine« pravilnik o izvajanju zakona o vinu, ki stopa s tem v veljavo.

Važno opozorilo industrijcem

Beograd, 13. avgusta. Ugodna tvrdka v inozemstvu se je obrnila na zavod za pospeševanje zunanje trgovine s prošnjo, naj ji sporoči naslove naših tvornic tekstilnega blaga in bombaževinskih izdelkov ter trikotaje sploh. Zato poziva zavod za pospeševanje zunanje trgovine interesente, naj sporoče svoje naslove njegovega informacijsko-komercijalnemu odseku.

... in izvoznikom hmelja

Beograd, 13. avgusta. V zvezi z letino hmelja in radi velikega zanimanja na inozemskih tržiščih za ta naš pridelek je zavod za pospeševanje zunanje trgovine pozval interesente, ki se bavijo z izvozom hmelja, naj mu sporoče svoje naslove, da bi jih mogel dostaviti uvoznim tvrdkam v raznih državah. Naslovi s ostalimi podatki naj se pošiljajo informacijsko-komercijalnemu oddelku zavoda za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu.

Revizija kvalifikacij uradnikov delavskih zbornic

Beograd, 13. avgusta. I. V zadnjem času je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje sprejelo veliko število pritožb delavskih organizacij, po katerih mnogi uradniki, nastavljeni pri delavskih zbornicah, nimajo zadostne kvalifikacije za vršenje svoje službe v teh zbornicah ter da v mnogih slučajih celo niso pismeni. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je spričo tega odredil revizijo kvalifikacij uradnikov, nameščenih pri delavskih zbornicah.

Imenovanja in upokojitve

Beograd, 13. avgusta. I. Po naredbi finančnega ministra sta bila imenovana za podnadzornika finančne kontrole III-3 pri oddelku finančne kontrole v Kranju Petanič Martin, pri oddelku finančne kontrole v Ljubljani Glob Martin. Upokojen je bil poverjenik finančne kontrole v Novem mestu Muškatec Anton. Imenovani so bili za poverjenika finančne kontrole II-3 pri oddelku finančne kontrole v Ljubljani Bojović Branislav, za nadzornika finančne kontrole III-2 pri glavnem oddelku v Ljubljani Buehberger Franc, Gabrišček Franjo pri glavnem oddelku v Mariboru, Torkar Ivan pri oddelku v Dravogradu, Črepinko Alojzij pri glavnem oddelku v Logatcu ter Ličina Andrej pri oddelku v Kočevju.

Napredovanja

Beograd, 13. avgusta. I. Z ukazom Nj. Vel. kralja so napredovali iz I-4 v I-4a tehnična višja svetnika pri kraljevski banski upravi v Ljubljani Orel Karel in Mencinger Leo; v I-4 tehniški svetnik pri sreskem načelništvu v Mariboru Hočevar Alojzij v I-5 tehniški višji pristav pri sreskem načelništvu v Ljubljani Piletič Viktor, iz III-2 v III-1 pa praktična tehnika pri sreskem načelništvu v Mariboru Runovec Franc in Jureš Ludvik.

V znamenju fašistovsko-komunističnega sodelovanja

Fašistovski tisk in italijanski industrijski krogi sledijo z velikim zanimanjem razvoju fašistovsko-komunističnih gospodarskih odnošajev, ki jim dela posebno obilježje pred kratkim sklenjena trgovinska pogodba, ki naj bi privedla italijansko trgovinsko bilanco z ozirom na Rusijo do prepotrebnega ravnovesja. Znano je, da je lani uvozila Italija iz Rusije za 340.450.000 lir žita, lesa in drugih surovin in da je takrat dosegla vrednost iz Italije v Rusijo izvoženega blaga, povečini industrijskih proizvodov, komaj 70.611.000 lir.

V zvezi z nadami, ki so se polotile italijanskega tiska, da bo namreč sovjetska Rusija, čeprav posredno, pripomogla fašistovski Italiji iz njenega kritičnega gospodarskega položaja do boljših časov, je tržaški »Piccolo« objavil včeraj interview, ki ga je dovolil njegovemu uredniku sovjetski generalni konzul Gregor Gailunski.

Generalni konzul Gailunski je v svojih izjavah dal najprej izraza svojemu obudovanju italijanskega tiska, ki tako zelo podpira fašistovski režim, nato pa je govoril o gospodarskih odnošajih nad Italijo in Rusijo na splošno. Dejal je, da je sedanja razlika med vrednostjo italijanskega izvoza v Rusijo in ruskega izvoza v Italijo pač zaradi tega tako velika, ker se je Rusiji doslej izplačalo kriti svoje potrebe po industrijskih proizvodih v drugih državah, kjer je dobivala te izdelke po nižji ceni nego v Italiji, medtem ko je rusko izvozno blago, od premoga in petroleja pa do žita, v Italija pač lahko konkuriralo s takim blagom iz drugih držav.

V drugem delu svojih izjav se je sovjetski gen. konzul z velikim optimizmom izrazil o razvoju Trsta kot važnega središča med Rusijo in srednjeevrop. državami na podlagi nove italijansko-sovjetske trgovinske pogodbe. Trst naj bi po njegovih izjavah spet postal veliko gospodarsko-tranzitno središče, na katerem naj bi se srečavali ruski agrarni pridelki, namenjeni v Avstrijo, severno Italijo, Švico in Čehoslovaško, in industrijski proizvodi iz omenjenih držav, posebno pa iz Italije, namenjeni v sovjetsko Rusijo.

Pa tudi tržaška industrija bi si po njegovem mnenju mogla opomoči. Rusija si namerava, sledeč svojemu načrtu za gospodarsko obnovo v petih letih, nabaviti preko štiristo večjih in manjših ladij. Z enkrat si pomaga s tem, da si ladje izposoje pri inozemskih prevoznih podjetjih. Rusija pa rabi tudi mnogo konzervnih izdelkov. Od vseh teh njenih potreb bi mogla sedaj, ko je bila v Rimu podpisana nova pogodba, kriti velik del tržaška industrijska podjetja.

»Sedaj«, je zaključil g. Gailunski, »je bodočnost v rokah industrijcev. Oni imajo zadnjo besedo: Če bosta cena in kakovost proizvodov italijanskih industrijcev ruskim potrebam primerni in jih bosta zadovoljili v večji meri kot izdelki drugih konkurenčnih podjetij, tedaj bo naša vlada z veseljem sprejela italijanske ponudbe ter tako v praktičnem življenju izvedla intencije, zaradi katerih je bila podpisana poslednja rimska pogodba.«

Vojaški manevri v Avstriji

Celovec, 13. avgusta. d. Včeraj zjutraj so se pričeli sicer v malem obsegu manevri koroških čet proti Stajerski. Pod poveljstvom polkovnika Premzerja so se začele zbirati koroške vojaške edinice na črti Celovec—Velikovec in dalje v smeri proti Köflachu, kjer se sprimejo s štajerskimi vojaškimi edinicami, katerim poveljuje polkovnik Lauer. Manevri bodo trajali nekaj dni, nakar se bodo s primerno slovesnostjo zaključili v Gradcu, kamor bo prispel tudi avstrijski vojni minister.

Poskusi sabotaže v Franciji

Rim, 13. avgusta. AA. Po poročilih iz Lille-a je stavka metalurškega delavstva stacionarna. neko tvornico, a so jo redarstveni oddelki odbili.

Otok prišel zopet iz vode

Batavia, 13. avgusta. AA. Vulkanski otok Krakatoa, ki je pred desetletji o priliki znane strahovite eksplozije njegovega vulkana izginil pod vodo, se je ponovno prikazal nad vodo. Ognjenik je začel te dni bruhati in leti kameenje, lava in ostala vulkanska materija do 2000 metrov visoko. Otok je že 10 m nad morjem.

Sklepi Jugosl. nogometne zveze

Beograd, 13. avgusta. I. Poslovni odbor jugoslovanske nogometne zveze je objavil svoje sklepe, s katerimi je razveljavljena tekma za državno prvenstvo med »Hajdukom« Split in »Saskom« Sarajevo na podlagi referata sarajevske podzveze in sodnijske sekcije. Tekma se bo 17. t. m. ponovila. Nogometna zveza pa je zavrnila pritožbi »Hajduka« Osijek in »Primorja« Ljubljana.

Vremenska napoved

Dunaj, 13. avgusta. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: V vzhodnem delu Alp sčasoma močne padavine, na zapadu le slabšeje. V splošnem nobeno bistveno izboljšanje vremena.

Padeč tečajev v Newyorku

Newyork, 13. avgusta. d. Newyorkška borza je včeraj zaznamovala znaten padeč tečajev. Nekateri vrednostni papirji in mnoge akcije so izgubili od 10. do 15% na vrednosti.

Madjarska pojde v Varšavo

Budimpešta, 13. avgusta. n. Madjarska vlada je sklenila, da bo sodelovala na mednarodni agrarni konferenci v Varšavi. Konferenca se bo vršila koncem tega meseca. Madjarsko delegacijo bo vodil poljedelski minister Mayer.

Hrib se je utrgal

München, 13. avgusta. n. Reichenhall je zadela težka vremenska nesreča. Utrgal se je oblak in je voda nanosila na vse ulice pesek in zemljo ter prodrla v kleti. Ceste v okolici so razruvane. Na cesti iz Hüttenwalda v Innsbruck se je utrgal hrib in prekinil ves promet. Zatrpana je tudi železnica. K sreči je strojevodja ekspresnega vlaka ob pravem času zapazil nevarnost in ustavil vlak ter tako preprečil veliko katastrofo.

Francoska letalca v Novem Sadu

Novi Sad, 13. avgusta. I. Včeraj je pristalo na novosadskem aerodromu francosko vojno letalo tipa »Breguet 19«. Z njim sta se pripeljala znana letalca Pierre Weiss in Andre Giere. Letalca se vračata iz Bukarešte, kamor sta poletela iz Pariza v izredno kratkem času ter si tako pridobila pokal g. Bibesa. Progo Pariz—Bukarešta sta preletela v 8. urah 55 minutah. Lani je preletel to progo Romun Jacobescu v 9-28 urah.

Železniška nesreča pri Hercegovnem

Zelenika, 13. avgusta. I. Snoči okrog 22. ure se je zgodila pri Hercegovnem ob morskem obali železniška nesreča. Neki stroj se je vračal na postajo Gumanac. Strojvodja ga je pogнал z največjo brzino. Na nekem ovinku je stroj skočil s tira in se prevrnil preko nasipa. Strojvodja je mrtev, kurjač pa težko ranjen.

Razpis ofertalne licitacije

Beograd, 13. avgusta. AA. Direkcija državnih železnic v Sarajevu razpisuje prvo javno ofertalno licitacijo za nabavo opeke na dan 12. septembra v Sarajevu. Podrobna obvestila o tej licitaciji daje direkcija v Sarajevu.

Prvi delavski pokojninski fond

Beograd, 13. avgusta. I. Zveza industrijcev in delavcev jugoslovanskih tvornic v Beogradu je ustanovila svoj lastni pokojninski fond. To je prvi slučaj v današnji državi, da so si delavci in nameščenici industrijskih podjetij sami in v svoji lastni režiji ustanovili pokojninski fond. Član tega fonda bodo plačevali po 2—250 Din na teden. Po 10—15 letih bodo imeli pravico do pokojnine, ki bo znašala 300—600 Din na mesec.

„Stara morala pada“

Gospod urednik! Pod tem naslovom je priobčil Vaš cenjeni dnevnik v svoji št. 61 z dne 13. avgusta notico o dveh razsodbah nemških sodišč, iz katerih Vaš dopisnik sklepa, »kako zelo se menjajo nazori o dobrem in lepem in kako padajo nauki in navade, ki so veljali in ponekod še veljajo za nedotakljive.«

Da ne bi Vaši cenjeni čitatelji, med katerimi je brezdvomno mnogo pozitivnih katoličanov, teh besedi slabo razlagali, Vas uljudno prosim, da bi mi dovolili k stvari sledečo pripombo:

V praktičnem življenju res ljudje le prečesto »zamenjavajo dobro in zlo. Pogled samo sodniško kroniko! Vendarle ne moremo na splošno trditi, da se kar »zelo« menjajo »nazori o dobrem«. Nazori so pač večnostni ter presegajo meje držav, narodov in stoletij. Kar je dobro, smatrajo na splošno vsi ljudje za dobro: hvaležnost, domoljubje, usmiljenje, potrpežljivost itd. so reči, ki jih smatrajo vsi ljudje za hvalevredne; nasproti pa so bogokletje, nehvaležnost, laž, tatvina, rop, umor itd., reči, ki jih vsak človek oboja. Za to vidimo, po vsem svetu več ali manj iste delikte.

Priznam pa, da včasih in v gotovih krogih zavladajo »mnenja«, ki niso v soglasju z večnimi etičnimi načeli.

Taka »mnenja« (ali če hočete »nazore«) si ljudje izoblikujejo, da spravijo svojo vest v soglasje s svojim praktičnim življenjem, ko bi vendarle moralo biti baš obratno: da se namreč praktično življenje ravna po vesti.

Zlasti opažamo to na področju seksualnega in matrimonialnega življenja. Iz velikega števila dejstev, ki imajo svoj vir ne v idejnem redu, temveč v ... človeški slabosti, si ljudje še le stvarjajo »nazore«, ki vodijo do takih razsodb, kakor je ona, ki jo omenjate glede uradnice X. v Vratislavi. Ako se razsodba sklicuje v prilog gospodični X., da je njeno razmerje do gospodarja, ki je oženjen, »pri današnjih družabnih razmerah nekaj naravnega«, je znamenje, da so pač te družabne razmere prav žalostne in da se moramo potruditi,

kako bi staro moralo zopet dvignili. Jugoslovanski kazenski zakonik (prim. § 292) bi gotovo ne dovolil tako »milen« interpretacije »današnjih razmer«, kakor si jo je dovolil sodnik v Vratislavi sledeč svojim bolj svobodnjaškim tendencam ... pa menda tudi v Vratislavi še ni izrečena zadnja beseda v tej zadevi.

Kar se pa tiče razsodbe višjega sodišča na Dunaju, ki je dovolila v sličnem primeru, da sme zakonec tudi »na svojo roko« zapustiti skupno zakonsko življenje, omenjam, da je taka razsodba (spisov seveda nisem imel v rokah) prav lahko v soglasju s staro moralo in s cerkvenim pravom (prim. Can. 1129 in Can. 131). Tozadevno piše ugledni domači bogoslovni pisatelj dr. F. Ušeničnik: (Pastoralno bogoslovje, str. 672) sledeče:

»Če je prešustvo gotovo in notorično, sme nedolžni zakonski del kar sam po sebi, ne da bi se obrnil do cerkvenega sodišča, zapustiti krivega druga. Ker pa se nedolžni v tej misli, da je stvar notorična, lahko moti, naj se vsaj za stalno ne loči brez razsodb cerkvenega sodišča.

Če je prešustvo sicer gotovo, pa tajno, bi nedolžni po svoji vesti takisto kar sam, brez cerkvenega sodnika, smel zapustiti krivega druga; toda radi zgledevanja v javnosti, naj se obrne do cerkvenega sodnika.«

Nauk je torej jasan: ako se zgode primeri, da je treba te direktive upoštevati, je to socialno prav tako žalostno, kakor je žalostno, ako mora sodnik aplicirati zakon proti morilec in goljufom. Dejstvo je: če pada Stara morala, pada ob enem tudi človeška družba, kakor se z ladjo potaplja vred i potniki. Če hočemo torej dvigniti družbo, jo je treba zopet piplejati k Stari morali.

Prav hvaležen Vam bom, g. urednik, ako uvrstite te moje misli v svoj list. Ob enem prosim, da sprejmete izjavo mojega iskrenega spoštovanja!

Vdani Vam dr. Josip Uječić
profesor moralne teologije.

Nova justična palača v Celju

Celje, 11. avgusta.

V našem lepem Celju nimajo niti okrožno, niti okrajno sodišče, niti drž. tožilstvo svojih prostorov v državni zgradbi. Okrožno in okrajno sodišče je nastanjeno v mestnih zgradbah, dočim se nahaja drž. tožilstvo v zasebni zgradbi. Ze desetletja se dela na to, da bi se postavila v Celju nova justična palača, v kateri bi naj bili nastanjeni vsi ti uradi in poleg tega še davčna uprava, ki se istotako nahaja v zasebni hiši. Justična uprava ima v Celju sicer zgradbo, takozvano staro okrožno sodišče, ki pa je velika podrtija in kviri vtis vsega mesta. Prostor, kjer se nahaja ta zgradba, je sicer bolj v sredini mesta, v bližini mestnega magistrata.

Letos se je justična uprava začela resno zanimati, da postavi v Celju prepotrebno justično palačo. Predsedstvo okrožnega sodišča v Celju se je obrnilo na mestnega načelnika dr. Alojzija Gorčiča na s prošnjo, da bi šla mestna občina na roke pri zgradbi nove justične palače in posebno pri izsleditvi in doseganju drugega primernega prostora v Celju, ker sedanjí prostor ni primeren za zgradbo justične palače. Del justične palače, katero tvori jetnišnica, je namreč naslonjen na zasebne stavbe, tako da je lahko mogoče, da jetniki pridejo v dotiko z zasebniki. Justična palača pa bi morala stati popolnoma izolirana, kakor je to v drugih večjih mestih, n. pr. v Ljubljani ali v Mariboru. Mestno načelstvo je z ozirom na to pobudo takoj ukrenilo potrebno, da se poišče nov, bolj primeren prostor in je istega našlo v Gregorčičevi ulici, to je v oddaljenosti dveh minut od sedanjega prostora. Mestno načelstvo je izjavilo, da bi občina stavila ta prostor justični upravi na razpolago proti temu, da ji justična uprava odstopi prostor, kjer stoji sedanje staro okrožno sodišče. Vršila se je že tozadevna komisija od strani justične uprave, katere se je udeležila tudi mestna občina po svojih zastopnikih in je justična uprava izjavila, da je novo odkazani prostor zelo primeren za zgradbo nove justične palače.

Komaj je to prišlo v javnost, so se pa že oglasili razni nezadovoljneži, ki pravijo, da mora stati justična palača na kraju, kjer je sedaj staro okrožno sodišče in da novo odkazani prostor ni primeren, ker se ne nahaja v sredini mesta. Oglasili so se gostilničarji, ker novo okrožno sodišče ne bo stalo pred njihovo gostilno, oglasili so se odvetniki, ker novo okrožno sodišče ne bo pred njihovo pisarno in še razni drugi ljudje.

Tem ljudem treba povedati z vso odločnostjo: Ako gradi justična uprava svojo palačo na novo odkazanem prostoru, pomeni to za Celje in njega razvoj velikansko pridobitev. Predvsem je treba povdariti, da je naloga Celja, da gre justični upravi na roko, da se vendar enkrat zgradi nujno potrebna justična palača. Zgradba bi stala

na prostoru, kjer je mogoč razvoj celjskega mesta in v kateri smeri se bo razvoj tudi vršil. Ako postavi država svojo palačo na tem prostoru, bo to nudilo tudi privatnikom pobudo, da bodo stavili svoje stavbe v bližini te zgradbe. Na drugi strani pridobi mestna občina lep staven prostor z zgradbo starega okrožnega sodišča v sredini mesta. To pomeni v stavbno-političnem oziru za mestno občino veliko pridobitev, ki mora gledati na to, da se mesto razširja v gotovem pravcu in ne more dopuščati, da stavijo privatniki svoje stavbe po mili volji in ovirajo uresničenje veljavne regulacijske načrta.

Mestna občina pridobi nadalje novo palačo v Celju, ki bo stala najmanj 9 do 10 milijonov in bodo večino tega denarja zaslужili celjski obrtniki, trgovci in delavci, kratkoma ta denar bi prišel od drugod v Celje in bil konsumiran v Celju, kar pomeni za celjske razmere veliko. Mestna občina bi staro okrožno sodišče, ki je v svojih temeljih še trdno, popravila in bi ustvarila na ta način lepo stanovanjsko hišo in s tem nekoliko omilila obstoječo stanovanjsko bedo ter na ta način izvršila tudi del svoje socialno-politične naloge.

Ugovor vseh nezadovoljnežev, da prostor, ki je določen za zgradbo nove justične palače, ni v sredini mesta, je naravnost smešen. To mora priznati vsakdo, ki pozna teritorij celjskega mesta. V Celju menda ni nobenih razdalj in je pač vseeno, ali je treba iti eno minuto več ali manj, na drugi strani se nahaja ta prostor ravno tam, kjer je pričakovati razvoj mesta.

Celjanom se sedaj nudi prilika, da dobio justično palačo. Tega trenutka ne smemo zamuditi in z vsemi sredstvi to prizadevanje pospeševati. Tukaj je treba pustiti na strani malenkostne kratkovidneže in njihov oviro stroti. Vsi, katerim je na tem ležeče, da se Celje razvija, se morejo strniti v eno vrsto in z vsemi silami delati na to, da pridemo čimprej do izvršitve teh projektov.

Tujci v naši industriji

Cenjeni gospod urednik!

Sijano delo ste opravili, da ste sprožili vprašanje tujcev v naši industriji. Res je že skrajni čas, da se temu parasitstvu enkrat za vselej napravi konec.

Dovolite, da prispevam še jaz z nekaterimi ugotovitvami, ki leže na dlani, pa jih naša javnost ne vidi.

Imam nečaka, zelo pridnega in resnega fanta. Študiral je tehniko v Berlinu in diplomiral s prav dobrim uspehom. Osem mesecev je praktičiral v neki rajhovski kemični tovarni; obrnil sem se na generalnega ravnatelja nekega večjega industrijskega podjetja v Sloveniji. Še predno sem gospodu razložil podrobnosti, me je zavrnil, da potrebujejo oni samo ljudi, ki so študi-

rali v Avstriji ali Nemčiji, češ da naše visoke šole še niso na višku. Ko sem mu ponizno (saj sem vendar Slovenec) povedal, da je fant študiral in praktičiral v Nemčiji, je gospod sicer nekoliko osupnil, vendar me je lepo odsvolil s pripombo, da trenutno ni mesta na razpolago. Po preteku dveh mesecev pa moj nečak sreča svojega rajhovskega tovariša z berlinske tehnike, ki mu z ošabno gesto in ironičnim nasmehom pove, da je nameščen ravno pri onem podjetju, kjer sem jaz zaman trgal podplate.

Povem Vam pa še nekaj, gospod urednik. Stariši mojega nečaka se nahajajo v Italiji, so pač primorski Slovenci. Ker so bila tudi vsa ostala moja pota brezuspešna (če bi jih našteval, postanete sivi in plešasti, gospod urednik) sem fantu svetoval, naj gre v Italijo, tam bo mogoče lažje prišel do zaposlenja. No, fant je bil kmalu nazaj, srečno jo je pobral preko meje in veste, kaj so mu doli povedali — mi imamo kruha samo za naše ljudi. Drugorodcev, posebno tujcev nočemo. Šel je v Francijo, ne godi se mu slabo, danes je šef preizkuševalnega oddelka ene največjih kemičnih tovarn v Franciji.

Star človek sem, gospod urednik, ali verujte mi, da se meni starcu stiskajo pesti, kadar vidim, kako malikuje in klečeplazi naša mladina pred tujimi valpeti. Vem, da se zanimate za ta vprašanja, zato Vas prosim, pridite samo enkrat v kavarno, tam pri cerkvi, pa poslušajte in opazujte, kako se šopiri tuja navlak., sami nenadomestljivi »specijalisti«, naši pa brez službe.

Dobro je povedal oni gospod tam iz Celja. Marsikaj bi se dalo povedati tudi iz Maribora. Bil sem malo na oddihu v našem solnčnem Mariboru. Zvedel sem take, da bi tuhl. Le vprašajte ob priliki, kaj vsega ne stori »zaveden« slovenski rodoljub, da ustreže milosti ošabnega tujca.

Povem Vam, gospod urednik, da sem bil tega svojega »oddiha« naravnost žalosten.

Za damo Vam na Vaši pobudi, ki ste jo dali, samo častitam in želim, da bi rodila take uspehe, ki jih opažamo na vseh ostalih poljih po 6. januarju dalje. K temu pomoz Bog!

S krepkim zdravilo! Stara garda.

25 letnica Sokola v Domžalah

Domžale, 11. avgusta.

Sokolsko društvo v Domžalah je med najstarejšimi sokolskimi društvi na deželi.

V narodno močno zatiranem kraju

se je po krasno uspelem praškem vsesokolskem zletu leta 1904, porodila Domžalcem želja po ustanovitvi Sokola. Sokolsko vzgojena srednješolska mladina, dijaki Brecljnik France, Kralj Iv. in Trojaušk Avg. so prirejali po Domžalah in Trojaušk August so prirejali po Domžalah in njeni okolici poljudne igre in dramili narodno zavest. Na pobudo br. Drenika Bojana se je pod vodstvom pokojnega br. Slokarja Andreja vršil ustanovni občni zbor domžalskega Sokola leta 1905. Izvoljen je bil prvi društveni starosta br. Slokar Andrej, prvi društveni načelnik pa br. Brecljnik Franc. Lepo zasnovano delo je začelo kmalu pojemati. Dijaki so morali na visoke šole, močne vodilne osebe so se izselile. Društvo je zašlo v težko krizo. Matično društvo Ljubljanski Sokol je vestno pošiljalo br. Drenika Bojana in br. Kostnapela Aleksandra, da sta po dvakrat na teden poučevala telovadbo v Domžalah.

Za društvo neprecenljive vrednosti je bil tedanjí načelnik br. Majzel; on je bil gonilno pero, ki je z večletnim vztrajnim delom mnogo pripomogel, da si je društvo že leta 1911. pod starostu br. Ravnikarjem Francem postavilo

krasen dom in kupilo prostrano telovadišče.

Dom je stal nekaj nad 60.000 kron tedanje veljave. Mnogo so žrtvovali Domžalci v blagu, s prostovoljno tlako in v denarju, največ pa oni, ki so podpirali poroštvo za plačilo dolgov. V skrajno slabih gospodarskih razmerah je založila društvo svetovna vojna. Dom je zasedlo voljaštvo, dohodkov ni bilo, dolgovi vedno večji, plačnika nikjer. Vse je kazalo, da bo dom prodan. Neizogibno prodajo je preprečil pokojni dr. Tavčar Ivan, ki je kot pravni zastopnik Mestne hranilnice ljubljanske predlagal sodišču, naj stavi dom pod prisilno upravo. Enaka zasluga velja pokojnemu tovarnarju Cerarju Francu iz Stoba, ki je kot prisilni upravnik skrbel, da se je vršilo odplačevanje vsaj v taki izmeri, da ni bilo povoda za prodajo. Po vojni je dom zopet služil svojemu namenu.

Po strokovnjaško zasnovanem načrtu br. Šetine Egidija, ki je po vojni prevzel blagajno in sanacijo dolgov, si je društvo v dveh letih tako opomoglo,

da je bilo leta 1920. prosto vseh bremen.

Tehnično vodstvo domala vseh oddelkov je vodil požrtvovalni načelnik br. Gašperin Josip, ki je s pomočjo vaditeljev visoko dvignil sloves domžalskega Sokola. Gmotno vseh težav prosto društvo je v zadnjih desetih letih posvetilo največ dela za spopolnitev dobrih telovadcev in tekmovalcev. Prirejalo je razne nastope, izlete, tekme, pevске vaje, tamburanje, igre, gledališke predstave doma in v okolici, predavanja itd. Poleg tega pa se udeleževalo vseh sokolskih javnih nastopov tako, da izkazuje statistika letno po 10 do 16 sodelovanj. Ustanovilo je sokolske odseke v Dobu, Moravčah in na

Brdu ter širilo sokolsko misel v vsem svojem območju. Poleg tega je v zadnji dobi ustanovilo svoj odsek za kino. Izven poletja vprizarja ta odsek filme kulturno prosvetne in zabavne vsebine.

Sedaj starostuje društvu že od leta 1906. redni in delovni član domžalskega Sokola br. Petrovec Tomo, načelnikuje pa že več let marljivi br. Vidmar Franc.

Društvu, ki s vztrajnim delom sledi ciljem ve likega Tyrša in jugoslovanskega kralja, želimo obilo uspeha v bodočnosti. K njegovi 25letnici, ki jo proslavi 17. avgusta, pa iskreno čestitamo! Zdravilo I.S.

Primorske vesti

p Nove italijanske šole na Primorskem. Še pred kratkim smo poročali o vprašanju italijanske vzgoje slovenskih otrok in sedaj znova. To je znak, da si italijanske oblasti zares na vse načine prizadevajo, da čim prej poitalijančijo primorsko dečo. S tem se ponajajo tudi italijanski listi, ko poročajo o novi odredbi rimskega ministrstva za nacionalno vzgojo (naučno ministrstvo). S to odredbo je bilo ustanovljenih 43 novih šol, in sicer po ena v Fari, v Sempasu, pri ajdovskem Sv. Križu, v Gradišcu, Lujku, Zgornji Tribuži, Zgornjem Lokavcu, Konomlje, Vojskem, Trziču, Ronkih, Fojani, Skocijanu. Povirju, Zgornji Brancici, v Juristihih ter še v drugih 24 krajih. Štiri šole so bile ukinjene, tri pa premeščene.

p V. miličniški nabor. Nabor fašistovskih miličnikov bo šele v prvi polovici prihodnjega leta. Toda že sedaj je začela fašistovska mladinska organizacija pripravljati fante letnika 1918. na ta nabor. Nosili bodo na svojih krogih poseben znak z napisom »V. fašistovski nabor« in ves svoj prosti čas bodo vporabili za to, da se izučijo v vojaških rečeh. Takšen pa je ukaz zradi tega, ker se je pri prejšnjih naborih pokazalo, da večina nabornikov kljub tolikim vajam ni vedela, kako je treba ravnati s puško in revolverjem.

p Na italijanskih vsenihiših se bodo tudi letos vršili štirimesečni tečaj o vojni zgodovini in drugih vojaških znanostih.

p Iz Vipave. Zadnji dnevi julija so bili za vlpavsko vinogradništvo naravnost pogubni. Zaradi trajnih nalivov je postalo grozdeje umazano in se je v veliki meri pojavil črni palež. Tudi peronospora in oidium sta napravila mnogo škode. Ljudje škropijo in žveplajo na vse pretege, a brez uspeha. — Tudi zaslužka ni nobenega. Včasih je bilo mnogo fantov zaposlenih pri gradnji vojaških cest, sedaj pa domačine odpuščajo in zamenjujejo z italijanskimi priselenci. — S poslednjim dekretom šolskega oskrbnikstva v Trstu so bili premeščeni v južne kraje države tudi učitelji in učiteljice, ki so bili vpisani v fašistovsko stranko in si celo prostovoljno spremenili ime.

p Nov fašistovski direktorij. Generalni fašistovski tajnik Turati je na predlog tržaškega pokrajinskega tajnika dr. Perusina imenoval nov pokrajinski fašistovski direktorij v Trstu. Sestavljajo ga dr. Bidoli, Cioccolanti, dr. De Ferra, dr. Götter-Wondrich, dr. Martelli, dr. Rozzo, dr. Scala in De Franceschi. Vsi so stari fašisti in četniki, kar je dandanes v Italiji pogoj za vsako politično kariero. V novem direktoriju so predvsem dobro zastopana bančna in zavarovalna podjetja ter odvetniki.

p Avtomobilska nesreča. V ulici Commerciala v Trstu je avto povozil tri pešce. Pismo noša Franc Kariž, star 63 let, je takoj po nesreči umrl, druga dva ponesrečenca pismo noša Anton Lozar in neka hišnica pa sta bila le lažje ranjena. Izgleda, da je bil nesreče kriv šofer, ki je prenaglo vozil po mokri in nekoliko vzpeti cesti.

Napredovanje v železniški službi

V I. skupino položajne plače, zvaniki II. kategorije, 2. skupine:

Novak, Janez, Ljubljana glav. kol., Ozmeč Josip, Macinec, Pecsek Ivan, Murska Sobota, Peric Andrej, Novo mesto, Paternej Martin, Ljubljana glav. kol., Pirč Alojzij, Ljubljana glav. kol., Plaznik Martin, Zidani most, Plešec Ivan, Progovna sekcija Ljubljana gor. dol. proga, Podberšček Mihael, Novo mesto, Pogačar Franc, Jesenice, Pogačar Jakob, Novo mesto, Potočnik Andrej, Zidani most, Prešeren Josip, progovna sekcija Jesenice, Purkart Alojzij, premikač, Jesenice, Ribič Ivan Maribor glav. kol., Rogina Jurij, Velenje, Sitar Alojzij, Novo mesto, Smolej Alojzij, prog. sekcija Jesenice, Strašek Alojzij, Ljubljana, glav. kol., Sušteršič Franjo, Ljubljana glav. kol., Svagan Josip, Maribor glav. kol., Tomazin Jakob, Jesenice, Fremel Oton, Maribor glav. kol., Urbanija Franjo, Ljubljana glav. kol., Verdnik Franc, kurilnica Maribor, Zaberl Ivan, Maribor kor. kol., Zbogar Anton, Novo mesto, Bole Leopold, Smartno ob Paki, Cibej Avgust, kurilnica Ljubljana I. glav. kol., Čuk Ivan, Kotoriba, Dernač Alojzij, Rajhenburg, Ferschitz Alfred, Tezno, Golob Janez, Ljubljana glav. kol., Herman Ivan, Ljubljana glav. kol., Južovnik Ludvik, Tezno, Jurc Anton, Ljubljana glav. kol., Justin Ivan, Vrhnika, Kadunec Alojzij, Ljubljana glav. kol., Kelbe Ivan, Ljubljana gor. kol., Korošin Ivan, Ljubljana glav. kol., Kotnik Franc, Maribor glav. kol., Kožar Avgust, Jesenice, Kračman Anton, progovna sekcija Ljubljana gor. kol., Kreiner Franc, Maribor kor. kol., Lavrič Janez, Novo mesto, Lenasi Avguštin, Ljubljana glav. kol., Lukman Franc, Ljubljana gor. kol., Malby Franc, Tezno, Piletič Franc, Gradac v Beli Krajini, Pintar Franc, progovna sekcija Ljubljana glav. proga, Rdečič Ivan, Ljubljana gor. kol., Ravnič Ivan, Ljutomer, Remih Franc, Maribor glav. kol., Renčelj II. Franc, Ljubljana glav. kol., Sakešak Anton, Maribor glav. kol., Stepič Peter, Smarje-Sap, Strekelj Ivan, Ljubljana gor. kol., Schwarz Ivan, Ljubljana glav. kol., Tome Avguštin, Murska Sobota, Ulbi Martin, Sevnica, Verdir Josip, Jesenice, Vrtačnik Franc, Velenje, Widmar Ivan, Ljubljana glav. kol., Zagar Ivan, Ljubljana gor. kol., Živko Ivan, Maribor glav. kol.

Dnevne vesti

— Dar Nj. Vel. kralja. Odbor Kola srbskih zester v Prijedoru je imel v ponedeljek izredno sejo, na kateri je predsednica Marija Štrodovala prečitala dopis uprave dvora, da je družstvu Nj. Vel. kralj daroval 10.000 Din za zgradbo društvenega doma v Prijedoru. Vse navzoče članice so sprejele vest z navdušenjem in zaključile sejo z burnimi vzkliki kralju in kraljevskemu domu.

— Češkoslovaški Sokoli našemu Sokolu. Predsedstvo saveza vseslovenskega Sokolstva v Pragi je poslalo savezu Sokola kraljevine Jugoslavije to-le pismo: Bratskemu savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije, Beograd. Poslednji zvoki z vseslovenskega sokolskega zleta v Beogradu so se komaj polegali, a Sokoli so se vrnili v svoja gnezda v vseh slovanskih krajih z nepozabnimi spomini na slavno kraljevsko prestolico v Beogradu. Zato gre najpriščnejša zahvala Vam vsem, ki ste nam omogočili in pripravili to veličastno manifestacijo sokolske ideje in ste pokazali tolikšno življensko silo, tako da so ti svetli dnevi najvažnejši dogodek, ki bo še dolgo zanašal v vse slovanske dežele slovansko narodno navdušenje za vzvišeno delo prihodnosti. Zbrali smo se v goste vrste, drug poleg drugega bratje poleg bratov, in združeni poslušamo utripe vzradoščenih sokolskih src. S pomnoženo slavo in silo zremo v bodočnost. Tako bomo v bodoče proti vsem našim nasprotnikom delovali složno, z bratsko ljubeznijo, s stvarnim delom za sokolsko idejo, ki bo združila naša bratska pokolenja za skupno, hrabro in močno svobodo in do vrhov človeške moči stremelo silo. Zdravo! Za predsedstvo Saveza vseslovenskega Sokolstva starosta dr. Schreiner, tajnik Stepanek.

— Nova zgradba francoskega poslanstva v Beogradu. Na Knez Mihajlovem vencu v Beogradu grade novo palačo francoskega poslanstva v modernem francoskem slogu. Palača bo ena najlepših, kar jih je bilo zadnja leta zgrajenih v naši prestolnici.

— Imenovanje. Po naredbi finančnega ministra je bil imenovan pomožni knjigovodja pri Dravski finančni direkciji v Ljubljani G. u p a n Albert za knjigovodjo.

— Občni zbor Oblastne zadruge slašičarjev, medičarjev, voščinarjev in izdelovalcev kandi v Ljubljani bo dne 27. avgusta 1930 v salonu hotela Miklič, nasproti glavnega kolodvora v Ljubljani. Udeležba je za vse člane dolžnost.

— Podpore za obisk šole za precizno mehaniko na Dunaju. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani hoče omogočiti dvema mladeničema s primerno podporo obisk strokovne šole za precizno mehaniko v Mödlingu pri Dunaju. Šola traja tri leta. Pogoj za sprejem je dovršeno 14. leto starosti in uspešno dovršena osnovna šola. Potrebno je seveda znanje nemškega jezika. Šola nadomesti učno in dve leti pomožniške dobe. Interesenti, ki bi se zanimali za to šolo in ki bi mogli vsaj del študijskih stroškov pokriti sami, naj se nemudoma zglase pismeno ali osebno med uradnimi urami pri Zavodu Zbornice TOI v Ljubljani, Beethovnova ulica 10/II.

— Razpisane dražbe občinskih lovov. Lov občin videmske se bo oddal v zakup za dobo od 1. oktobra 1930 do 31. marca 1935 na javni dražbi v ponedeljek 1. septembra 1930 ob 13. v občinski pisarni v Vel. Laščah. Dražbeni pogoji se lahko vpogledata pri sreskem načelnstvu v Kočevju. — Lov občine Sodražica se bo oddal v zakup za dobo od 1. septembra 1930 do 31. marca 1935 na javni dražbi v četrtek dne 28. avgusta 1930 ob 11. dopoldne pri sreskem načelnstvu v Kočevju, kjer se lahko vpogledata dražbeni pogoji.

— Komu je to v korist? Premogokopna družba »Nova Nada« v Globokem je imela do konca preteklega leta naročeno številko telefona pošte v Brežicah. Nalašč za to številko so napeljali progo od Brežic do Globokega v daljavi 750 km. Ko je podjetje ustavilo obrat, je opustilo tudi telefon. Poština uprava je takoj demontirala aparat v stavbi »Nove Nade« v Globokem in ga odnesla v Brežice. Žična proga pa je ostala brez vsake zveze. Takoj početkom tega leta je zaprosila občina Globoko z pismeno vlogo Direkcijo pošte v Ljubljani, da ji dovoli prejšnjo telefonsko številko in jo montira na občini. Mesece ni bilo odgovora. Zato je občina vložila ponovno prošnjo. Zaman! Odgovora in niti rešenja ni! Sedem mesecev je preteklo, pa se nihče ne gane, da bi zadevo uredili! Radovedni smo, v kakšne in pa komu v korist je ta postopek, obenem zares telefonska naglica, s katero se rešuje ta zadeva? —r.

— Buster Keaton bo obiskal Jugoslavijo. Buster Keaton, mož z oledenimi obrazom, kakor ga imenujejo v Ameriki in Evropi, bo v kratkem obiskal vsa večja evropska mesta. Obiskal bo ob tej priliki tudi Jugoslavijo. In sicer se bo ustavil najprvo v Zagrebu, odkoder bo odpotoval v Split, Dubrovnik in Sarajevo ter v Beograd, od tu pa bo nadaljeval potovanje v Carigrad.

— Grozilna pisma »Crne roke«. Iz Subotice poročajo, da je dobilo več trgovcev in kmetov v Debeljaci grozilna pisma, ki jih je podpisala »Crna roka«. Zадnje tako pismo je dobil industrialec Gutmann. Od njega je zahtevala »Crna roka« 30.000 Din. Orožnikom se je posrečilo izslediti pisca grozilnih pisem.

— Zamena novčanice Banco di Napoli in Banco di Sicilia. Ker se nahaja še precejšnje število novčanice »Banco di Napoli« in »Banco di Sicilia« v prometu v inozemstvu, sporoča kr. generalni konzulat italijanski v Ljubljani, da je predložiti omenjene novčanice po zadevnem najnovejšem ministerijalnem odloku italijanskega finanč. ministrstva v zameno najdalje v roku do 31. decembra tekočega leta, in sicer pri »Banca di Italia«, odnosno pri omenjenih dveh denarnih zavodih.

— Bresposelnost v Zagrebu. Pretekli teden so vpisali na zagrebški Borzi dela 732 novih brezposelnih. S preostalimi je sedaj v Zagrebu 905 brezposelnih.

— Afera s Zeleisovim zavodom v Beogradu. Notranje ministrstvo je preklicalo dekret, s katerim je prepovedalo izvrševati prakso dr. Iliću-Rakovačkemu po Zeleisovi metodi, češ, da spada to v delokrog ministrstva za narodno zdravje. »Vreme« poroča, da je beogr. zdravniška zbornica uvedla proti dr. Iliću disciplinarno preispavo.

— Velikanska poneverba. V Nišu so aretirali občinskega blagajnika Spasoje Zivkoviča, ki je poneveril 1 milijon 300 tisoč Din občinskega denarja. Aretacija blagajnika, ki je skušal pobegniti v Bolgarijo, je vzbudila v Nišu pravo senzacijo.

— Krvav pretep na Brezjah. Pod tem naslovom smo že poročali o dogodku, ki se je dne 3. avgusta primeril na Brezjah pred gostilno g. Frana Ankersta. Dogodek se je v resnici dogodil tako-le: Omenjenega dne okoli 2. popoldne je prišel v Ankerstovo gostilno 28letni Albin Nosan z Dolenjskega v spremstvu neke nepoznane ženske. Napravila sta skupaj zapitka za 21 Din. Proti večeru sta se hotela izmuzniti, ne da bi natakariji poravnala račun. Izginila sta. To je zapazila natakarija, ki je z žagarjem Francetom Mrakom skočila za njima. Ker je Mrak Nosana kakih 100 m od gostilne zadržal, je prvi potegnil nož in zabodel Franceta Mraka v prsa pod desno bradavico. Franc Mrak je moral iskati pomoči v ljubljanski bolnici, kjer je ostal le dva dni. Sedaj se Mrak nahaja v domači oskrbi. Proti Nosanu je uvedena kazenska preiskava.

— Pred leti je umorila ljubavnika. V Uroševcu so odkrili zločin, ki se je zgodil pred petimi leti. Tedaj je nenadoma zagonetno izgini nek Bogoljub Švarič, kolonist. Bil je agrarni uradnik. Živel je v divjem zakonu s Slovenko Magdo Smej, vdovo. Prva preiskava ni imela uspeha. Zđaj po petih letih so Smejevo zopet zaslišali in priznala je, da je Švariča umorila s sekirjo, ko je spal, in zakopala truplo na vrtu. Umorila ga je, ker je dvakrat posilil njeno mladoletno hčerko in jo okužil.

— Za svojega se odda 6 mesečni deček. Natančnejša pojasnila v Zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani, Lipičeva ul.

— Dva nevarna postopa na Dolenjskem. Okoli Mokronoga se zadnji čas klatita dva nevarna postopača, ki kradeta, kjerkoli se jima nudi prilika. Eden je spreten tat in vlomilec, po poklicu ključavničar, drugi njegov brat pa je znan klatež in vlačugar, po poklicu čevljar. Pred dnevi sta ponoči vlomila v gostilničarske prostore Franceta Kolene v Mokronogu ter mu odnesla harmonike, ameriški gramofon in 30 gramofonskih plošč. Kolenc je oškodovan za 6200 Din. Lopova sta najbrže gramofon kje prodala.

— Vreme. V Dravski in Savski banovini je včeraj močno deževalo. Barometer je od torika do včeraj znatno padel ter je včeraj ob 7. kazal: Ljubljana 758-1 (prejšnji dan 761-4), Maribor 757-3 (prejšnji dan 759-7), Zagreb 758-7, Beograd 758-4, Skoplje 761-8, Sarajevo 759-8 in Split 759-5. Temperatura je včeraj ob 7. znašala: Ljubljana 17, Maribor 17, Zagreb 18, Beograd 22, Skoplje 20, Sarajevo 18 in Split 23. Razun v Dravski in Savski banovini je drugod bilo lepo vreme. Vročina pa pojema. Oblačnost je včeraj znašala od 0 do 10, Ljubljana, Maribor in Zagreb 10, drugod le od 0 do 2. Relativna vlaga: Ljubljana 89 odst., Maribor 85 odst., drugod od 65 do 75 odst. V Ljubljani je bila včeraj najvišja temperatura 21 C, najnižja pa 17-4 C.

Ljubljana

Četrtek, 14. avgusta 1930, Evzebij. — Pravo-slavni: 1. avgusta, Jaroslav.

Nočno službo imajo danes lekarne: B a h o v e c, Kongresni trg, U s t a r, Sv. Petra cesta in H o č e v a r, Šiška.

■ Izredno zanimiv koncert bo v Ljubljani v sredo 20. t. m. zvečer ob pol 21. uri v Filharmonični dvorani. Ta večer bomo imeli prvokrat priliko slišati angleške zборе in samospeve v originalu. V Ljubljano prispe 54 članov raznih angleških zborov, in sicer pripadajo posamezniki sledečim društvom: Kraljevsko pevsko društvo London, Londonski pevski zbor, Lestersko filharmonično društvo, Pevsko društvo Bach iz Njukastla, Politehnično pevsko društvo, Pevsko društvo Aleksandra, Gal-sko pevsko društvo, Belmontsko pevsko društvo, Kraljevi glasbeni kolegij. Gvernzijsko pevsko društvo in Vestkivski orkester. Dirigent zbora je Artur Fag, zborovodja londonskega kraljevskega pevškega društva. Kot solista nastopata Ida K u p e r (sopran) in Friderik V u t h a u s (bariton). Pri klavirju je Redžinald Pol. Program obsega celo vrsto starih

angleških pesmi in madrigalov, dalje razne samospeve, duete in vrsto narodnih in mornarskih pesmi. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni po običajnih koncertnih cenah.

■ Javen železniški shod sklicuje oblastni odbor Udruženja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev danes 14. t. m. ob 18-30 v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani in vabi železničarje, da se ga v čimvečjem številu udeleže. — Oblastni odbor UJNZB Ljubljana.

■ Policijski drobiž. Aretiran je bil neki moški zaradi nakupa ukradenega blaga. Policijski upravi so bile prijavljene 3 manjše tatvine, tako 2 tatvini krompirja in 1 tatvina pre-moga, dalje so bili prijavljeni 4 hazardisti, katerim je policija zaplenila 109-50 Din denarja, 2 osebi zaradi nedostojnega vedenja, 9 kalilcev nožnega miru, 4 prekrški avtopredpisov in 8 prekrškov cestnopolicijskega reda.

■ Morala v zeleni »Zvezdic«. Na opozorilo nekega mladeniča je policijski stražnik v torek okoli 23. aretirala dva moška zaradi nečistega dejanja. Oba sta odromala v policijski zapor.

■ Dva nehogljenea. V torek dopoldne sta prišla k rasti. Oba hodita še v osnovno šolo. Milan I. se je splazil v podstrežje gostilne Triplat na Ambroževem trgu. Najprej je izmaknil 1000 Din vreden turistovski daljnogled. Milan II. se mu je pridružil in na Vodnikovem trgu sta daljnogled prodala za 7 kovačev. Kupovalcu je dejal Milan I., da mu je mati naročila, naj daljnogled proda, ker nujno rabi denar. Ko sta dobila denar, sta odšla v kopalnišče »Ili-rija«, kupila sta si tukaj nekaj igrač. Popoldne je Milan I. vdružil splezal skozi strešno okno v podstrežje in hotel odnesti šen en daljnogled. Zasačila ga je gostilničarka hčerka. Stražnik Drago Bordon je oba dečka ostro prijel ter ju odvedel k staršem. Včeraj dopoldne pa se je stražniku Bordonu posrečilo izslediti možakarja, ki je daljnogled kupil od Milana I. Mož bo pač imel sitnosti pri sodišču zaradi nakupa ukradenega blaga.

■ Velika tatvina denarja. Pekovskemu pomočniku Francetu Breznikarju je bila iz straniška konsumnega društva na Kongresnem trgu ukradena črna usnjata denarica, v kateri je bilo 2955 Din.

Maribor

m Načelnik dr. Andrija Štampar v Mariboru. V sredo ob 11. uri dopoldne je dospel v Maribor z avtomobilom načelnik ministrstva narodnega zdravja dr. Andrija Štampar. Načelnik dr. Štampar je na inspekcijskem potovanju po Sloveniji. Pripeljal se je iz Topolšice, kjer si je ogledal zdravilišče za jetične. V Mariboru si je ogledal naprave in poslovanje Zdravstvenega doma in se o njem zelo pohvalno izrazil. Tudi o dežji koloniji na Pohorju in o kopalnišču na mariborskem otoku je izrekel svoje zadovoljstvo. Opoldne se je odpeljal v Rogoško Slatino.

m Čehoslovaki na poti skozi Maribor. Danes se pripeljejo v Maribor s popoldanskim brzovlakom okrog 17. ure Čehoslovaki, ki se udeležijo evharističnega kongresa v Zagrebu. Na postaji jih bodo poleg duhovščine sprejeli tudi zastopniki češkoslovske lige in češkega kluba. Vabljeni je tudi mariborsko občinstvo.

m Imenovanje. Kraljevska banka uprava je imenovala tukajšnjega hotelirja gosp. Franca Zemljiča za člana tujsko-prometne zveze Dravske banovine.

m Gasilski jubilej. V petek 15. t. m. slavijo gasilci v Pekrah kri Mariboru 40letnico obstoja svojega društva. Proslava bo združena z župnim zletom gasilcev.

m Koncert v parku. Ob lepem vremenu bo na praznik 15. t. m. in v nedeljo 17. t. m. ob 11. dopoldne v mestnem parku promenadni koncert. Svirala bo godba »Drave«.

m Analfabetični tečaj. V štirih analfabetičnih tečajih za vojake iz južnih krajev, je bilo 512 vojakov vseh tukajšnjih edinic. Zaključni izpiti, ki so sedaj zaključeni, so končali z zelo dobrim uspehom, kajti izpit je napravilo preko 80 odstotkov kurzistov.

m Borza dela v Mariboru išče nujno 1 fotografa, 1 kurjača, 1 mesarja, 1 mlinarja, 1 natakara, 1 kurjača, 1 tesarja, 2 zidarja, 2 kleparja, 4 majerje, več viničarjev, hlapcev, vajence mizarske, kleparske in čevljarске stroke, 4 bolniške strežnice ter več kuharic, sobaric in služkinj.

m Naknadna p.ijava. Vrtnar Ivan Hrastev, kateremu je neznanec, kakor smo včeraj poročali, ukradel v neki gostilni 500 Din gotovine, je naknadno prijavil, da mu je zmanjkal tudi nahrbtnik, v katerem je imel perilo, obleko in druge stvari, vredne skupno krog 1260 Din.

m Od doma bežijo. V zadnjem času so pobeži nedeletnih v našem mestu vsakdanja stvar. Če starši sina ali hčer le malo okregajo, pa zbeži kdo ve kam. Sedaj je policija zopet prejela dve taki prijavi. Dne 5. t. m. je izgini Josipu Pičeničniku, naredniku vodniku njegov 17letni sin Josip, dne 11. t. m. pa Ivanu Lamprehtu 15letni posinovljenec Helmut Vrčko.

m Žalostna statistika. Od 1. januarja do 31. julija je bilo v Mariboru 9 samomorov, 9 smrtnih slučajev vsled nesreči in 1 umor.

m Žalitev uradne osebe. Z žaljivimi izrazi je v torek zjutraj opsovala kmetica Alojzija Grafjonec tržnega nadzornika, ki je pregledoval njene gobe. Epilog bo na sodišču.

m Obračun sredi trga. V ponedeljek dopoldne sta se na Rotovškem trgu pred Borzo dela srečala brezposelna delavca Avgust Sever in Karel Staudekar ter se spoprijela zaradi nekega starega spora. Posredoval je stražnik. ki

je Severja kot napadalca odvedel na policijo. Obračunanje je seveda opazovala množica radovednežev.

Celje

* Uradni dan Sreškega gremija trgovcev v Celju za člane iz rogaškega sodnega okraja bo v soboto 16. t. m., in sicer od 9. do 12. ure predpoldne v Rogatu v posebni sobi hotela Sporn in od 14. do 17. ure popoldne v Rog. Slatini v občinski posvetovalnici, Načelnstvo.

* Telovadno akademijo v letnem gledališču zdravilišče uprave v Rogoški Slatini priredi Sokolsko društvo Celje. Akademija, ki obsega deset točk, je določena na praznik dne 15. avgusta ob 20-30. Celjani hočejo na tej akademiji pokazati razvijeni mednarodni publiki intenzivno in tiho delo, ki ga vrši Sokol v svojih telovadnicah.

* Zalna manifestacija ob 10-letnici koroškega plebiseita bo v Celju v nedeljo dne 12. oktobra pod okriljem Sokolske župe Celje. Uprava. Sokolske župe Celje sklicuje za sestavo posebnega prireditvenega odbora sestaneke vseh celjskih narodno-kulturnih društev v mali dvorani Narodnega doma za četrtek 14. t. m. ob 20. uri, ki se ga naj zastopniki posameznih društev sigurno udeleže.

* Otvoritev Kocbekovega doma na Korošici bo v nedeljo 17. avgusta ob 10. uri. Vsi oni, ki morejo šele v soboto zvečer od doma, se vabijo, da se priglase do 16. avgusta ob 10. dopoldne pri g. Vrtovcu v drogeriji »Central«, da jim preskrbimo poseben avto. Odhod iz Celja bo pri Ljudski posojilnici v soboto ob 19-15, in sicer v Luče in k Knezu, kjer bomo prenočili, odhod na Koroško bo naslednje jutro, povratek pa ob 19. iz Luč oz. od Kneza.

* Radioaktivno vodo bo začel pridobivati gospod Oswatitsch na svojem posestvu na Bregu, na takozvanem Sokolovem gradu. Ze oddavno izvira tam studenec, v katerem so pred kratkim strokovnjaki izjavili, da je radioaktiven. V petek pa bo komisijsalni ogled vrelca.

* Koncert »Oliček« v Laškem. Našo včerajšnjo notico moramo popraviti v toliko, da se koncert ne bo vršil v četrtek 14. temveč v soboto 16. avgusta.

Kamnik

Sokolski nastop. Kamniški Sokol priredi v petek dne 15. t. m. ob 16. uri popoldne javno telovadbo na letnem telovadišču ob državni smodnišnici. Nastopijo vsi oddelki, ojačeni s telovadci bratskih društev iz Domžal, Mengša, Radomelj, Ježice in dr. Po telovadbi bo narodna veselica na prijaznem senčnatem letnem telovadišču. Svira godba Sokola I. iz Ljubljane. Pozivamo vse prijatelje Sokolstva, zlasti izletnike, ki imajo ugodno železniško zvezo, da se v čim večjem številu udeleže prireditve.

Zastrupljenje. Neki posestnik iz Tunjice se je nedavno neznanostno ranil na nogi. Na rano pa ni polagal nikake važnosti, a po nekaj dneh mu je začela noga otekat in v nedeljo je moral iskati zdravniške pomoči.

Zobotehnik g. Valter Stuzzi se je vrnil z dopusta in zopet redno sprejema stranke ob običajnih urah.

»Jugoslovan« se dobiva v Kamniku v trafiki Balantič na Glavnem trgu in v trafiki Janežič na Sutni.

Kočevje

Sadje. Zgodno sadje je zrelo — kolikor ga je, kajti sadna letina je letos izredno slaba. Ze več let zaporedoma je bilo po Kočevskem dosti sadja, letos ga je pa silno malo. Kmetje so imeli s sadjem lep zaslužek, posebno s češpljami, ki so jih ali prodajali ali pa iz njega kuhali žganje. Letos pa so ravno slive najslabše obrodile, dočim bo jabolk več. S slabo letino so kmetje izgubili lep vir dohodkov.

Se enkrat Rinža. Takoj po proslavi 600letnice so Rinžo ponovno izpustili. Baje zopet radi gradbe kanalov tekstilarne Horak. Skrajni čas bi že bil, da bi to delo enkrat končali. Kdo bo ne posebno prijetno. Poleg tega je onemogočeno vedno gledal to umazanost, diši pa Rinža tudi kopanje v spodnjem delu. — Pripomnili bi še, da so v Zagrebu konstatirali, da ima sin gostilničarja H. lahno mrzalico. Torej mrzalica v Kočevju? Ali je to vpliv Rinže, ki je polna škodljive flore?

Hrastnik

Kap ga je zadel. V ponedeljek je peljal vino s kolodvora v Hrastniku gostilničar gosp. Josip Šporin iz Sv. Katarine nad Trbovljami. Med potjo je postal gostilničarju slabo. Vstopil je z vozničkoma v gostilno Franca Eržena. Pri mizi je pa omahnil in se zgrudil na tla. Zadel ga je kap. Prvo pomoč mu je nudil rudniški zdravnik dr. Strnšek. G. Šporinu želimo skorajšnje okrevanje.

Trbovlje

Godna kraljica, mladinska opereta v 2. dejanjih se vprizori na praznik, dne 15. avgusta ob pol 4. uri v Društvenem domu. To mladinsko opereto so vprizorili že lani na Društvenem odru z velikim uspehom.

Nesreča. Sopraga starešine tukajšnje finančne kontrole, ga. Oblak Draga je včeraj dopoldne tako nesrečno padla na stopnicah stanovanja, da si je v gležnju zlomila nogo.

Nova obrt. G. Grčar Stanko je otvoril v Lokah štev. 418 v hiši g. Razborška, trgovca v Petelinovi vasi, urarsko delavnico s prodajalno zlatnine, srebrnine, raznih očal, poročnih prstanov, ur itd.

Defekt žične železnice na Vodah. Sinoči se je pretrgala vrv žične železnice, na kateri prevažata cementarna kamenje iz kamnoloma v Kleku do končne postaje na Vodah. Ker ima vrv izredno dolg napon preko doline, so popravila jako otežkočena. Do danes popoldne obrat žičnice še ni vpovstavljen.

Vsem narodnim in patriotičnim društvom

Maribor, 13. avgusta.

V St. Ilju v Slovenskih goricah, v tem znamenitem obmejnem kraju, kjer je naš rod bil dolga desetletja težak boj za obstoj in svojo zemljo, se bo obhajala dne 8. septembra velika narodna slovesnost kot 20letnica otvoritve tamošnjega »Slovenskega doma«.

Ker se je »Slovenski dom« zgradil pred dobrih 20 leti s skupnimi prispevki, ki so se pobirali po vsej naši ožji domovini, vabi pripravljani odbor vse Slovence brez razlike in vsa narodna društva, da se udeležijo v kolikor mogoče velikemu številu te skupne narodne slavnosti.

Pripravljani odbor me je pooblastil kot rokaja iz St. Ilja in organizatorja zgradbe »Slovenskega doma«, da povabim narodna društva na to slavje obmejnih Slovencev.

Prosim vas, blagovolite za ta dan organizirati v vseh narodnih društvih skupen izlet članov v naš obmejni St. Ilj. Ko so nedavno Nemci slavili v Radgoni 10letnico osvoboditve Radgone, se je zbralo na tisoče in tisoče udeležencev iz vse Stajerske in celo iz Dunaja. Pokazimo tudi Slovenci, da znamo čislati one postojanke, ki so dolga desetletja pod Avstrijo vztrajale na vročih tleh hudih narodnih bojov.

Z oficijelno slovesnostjo je združeno tudi veliko narodno slavje z raznimi veselničnimi točkami, tako, da bo ustrezno ta dan v St. Ilju tudi takim, ki se hočejo prijetno razvedriti.

Zveze z vlaki so v St. Ilj zelo ugodne. Ob pol 2. popoldne vozi osebni vlak iz Maribora, a zvečer ob 8. vozi iz St. Ilja nazaj. Ob enem se bo naprosilo mariborsko mestno avtobusno podjetje, da ta dan upelje promet v St. Ilj.

Vdeležite se tedaj vsi v kolikor mogoče velikemu številu dne 8. septembra narodne slavnosti v St. Ilju! Franjo Zebot.

Spomenik Srečku Puncerju

V Celju se je sestavil poseben odbor za postavitve spomenika v koroških bojih aprila 1. 1919 padlemu koroškemu borcu idealistu Srečku Puncerju. V odboru so gg. Roš Franjo, predsednik, dalje Bremec Zvile, dr. Mejak Ervin, Novak Martin, Ravljen Davorin in Vrečko Franc.

Odbor prosi našo narodno javnost, posebej pa še sobojevnike, prijatelje in znanca našega Srečka, da pošljejo denarne prispevke za spomenik najkasneje do 6. septembra t. l. na Celjsko posojilnico. Odbor jim pošlje na željo položnice. V Ljubljani se lahko oddajo prispevki pri gg. Brencu Pavletu in Ravljenu Davorinu.

Spomenik bomo odkrili ob priliki plebiscitne žalne manifestacije Celjske Sokolske župe v nedeljo, dne 12. oktobra t. l. popoldne na pokopališču v Braslovcah.

Odbor je razposlal večje število nabiralnih pol na razne naslove ter je zbirka že v prvem tednu dosegla prav lep uspeh. Odbor.

Veliki in trajni nalivi

Ljubljana, 13. avgusta.

V Dravski banovini je včeraj vladalo povsod lepo in toplo vreme, prav ugodno za razna avgustovska poljska dela, a tudi prijetno za ljubitelje plavalnega sporta. Popoldne je začel barometer naglo padati. Po noči pa je nastal velik vremenski preobrat. Kmalu po polnoči je začelo močno deževati. Vrtili so se nato ves dan v kratkih presledkih nalivi, eden silnejši od drugega. Okoli 12:30 je za nekaj minut postalo jasno, zasijalo je sonce, toda kmalu se je znova stemnilo in pooblačilo. Zanimiv je bil pojav na Mirju. Dočim je bilo ob 12:30 na desnem bregu Gradaščice proti jugu jasno in lepo, je na levem bregu na Mirju lila prav huda ploha, kakor bi se utrgal oblak. Ta ploha je trajala samo nekaj minut.

Nalivi so bili na ozemlju od zapadne meje preko Ljubljane in Gorenjske na vzhodno stran. Na bivši Stajerski je sprva zmerno deževalo, kar pojasnjuje tudi poročilo ljubljanskega meteorološkega zavoda o jutranjih padavinah, kajti do 7. davi je padlo v Mariboru le 6 mm dežja, dočim v Ljubljani že 22-2 mm. V Ljubljani je padlo po približni cenitvi do popoldne nad 50 mm dežja.

Neprestani in gosti nalivi so danes povzročili, da so začele reke naglo naraščati. Pri Ježici je Sava do 3. popoldne narasla za približno 80 cm nad normalo ter še vedno narašča, ker so bili tudi na Gorenjskem hudi nalivi. Močno so narasli zlasti nekateri hudourniki.

Prav tako je močno narasla Ljubljana s svojimi pritoki. Pri Vevčah je Ljubljana popoldne narasla za 120 mm nad normalo ter je že dosegla rob bregov. Kakor nam javljajo iz Vevč, doslej še ne obstoja nevarnost povodnji. Ako pa bo neprestano deževalo še en dan, je nevarnost povodnji neizogibna. Tudi Sava je pri Zalogu močno narasla. V Ljubljani je Ljubljana narasla za približno 40 cm. Močno sta narasla tudi Mali graben in Gradaščica. Značilno je, da letos še niso bile javljene nobene večje povodenske in druge katastrofe v Polhovgrajskih Dolomitih. Tu se vodne mase ob nalivih redno odtekaajo v rajnino.

Po dosedanjih poročilih ni bilo nikjer večjih elementarnih nezdod.

Po naključju obstreljen

Ljubljana, 13. avgusta.

Male flobertovke, priljubljena otroška igračka, so v mestu in okolici povzročile že dokaj nesreč in nezdod. Svoječasno je ljubljanska policija prav strogo pazila na to igrarčo ter je več flobertovk zaplenila. Zadnji čas so se flobertovke znova pojavile. Otroci se ž njimi igrajo in strelijajo kot divji Indijanci na vrabce. Pri streljanju so zelo neprevidni. Po taki otroški neprevidnosti je bil danes neki Draveljčan obstreljen v glavo.

France Kanc, 46-letni posestnik iz Dravelj, občina Zgornja Šiška, se je danes ob 14:30 vozil s svojim sinom domov po Gosposvetski cesti mimo pivovarne »Union«. Nenadoma je začutil nad desnim ušesom nekaj toplega, kakor da bi mu kdo vrgel kak oster železen predmet. Mahoma se mu je vllila kri. Projektil iz otroške flobertovke ga je zadel nad desnim ušesom v kost, ki mu jo je prebil. K sreči je projektil takoj za kostjo občial in si rnil možganov. Posestnik France Kanc je s sinom obrnil konje in pognal proti bolnici, kjer so mu na ambulanci najprej nudili prvo zdravniško pomoč, nato pa so ga odvedli na kirurški oddelke, da mu tam izvlečejo kroglo. Njegova rana ni smrtonosna.

O dogodku je bila obveščena policija, ki je takoj uvedla poizvedbe za storilecem. Pravijo, da so se tam v bližini igrali otroci, ki so se bliskovito poskrili, ko so zapazili, kaj se je primerilo posestniku Francetu Kancu.

Še o razbojniku Petriču

Ze večraj smo poročali, da so ljubljanski orožniki v nedeljo ponoči na Ljubljanskem polju prijeli in odvedli v zapore deželnega sodišča nevarnega razbojnika - ubežnika Jožeta Petriča. Kako se je Petrič preživljal zadnje dni in kako se je od Pragerskega, kjer je bil pobegnul orožnikom, klatil po Stajerskem, še ni popolnoma pojasnjeno.

Gotovo je, da se je Jože Petrič že več dni skrival po kozoletih na Ljubljanskem polju, zlasti po onih na samoti in da so mu nekateri ljudje dajali celo potuho in zavetje. Donášali so mu na skrivne kraje zlasti v gozdiče hrano in druge potrebščine. Tako je živel Petrič več dni.

Orožniki so v ponedeljek aretirali dva Petričeva znanca Martina R. in Jerneja K., ki sta dajala Petriču potuho in mu donášala hrano. Odvedli so ju prav tako v zapore ljubljanskega deželnega sodišča.

Epilog družinske drame v Martinjaku pred sodiščem

Cerkničanom in sosedom občanom je še v živem spominu žalostna družinska drama, ki se je v nedeljo 8. junija ob 6. zjutraj odigrala v mični vasi Martinjaku pri Cerknici. Slaboumni, 30-letni France Levec, doma od Sv. Ane na Križni gori, je zaklal svojo teto, ki se je odpravljala k prvi maši v Grahovu. France Levec je s kuhinjskim nožem sunil teto Marjeto Logar brez vsakega povoda tako močno v prsi, da je kmalu izkrvavela in umrla. France Levec ni črnil niti besedice. Orožniki so ga odgnali v ljubljanske zapore, od koder so ga pozneje poslali na umobolnico, kjer sta preiskala njegovo duševno stanje psihijatra prof. dr. Ivan Robida in dr. Goesti. Psihijatra sta ugotovila, da je France Levec že več časa umobolnen in da se je nahajal v stanju popolne duševne zmedenosti tudi ob izvršenem dejanju.

Kazenska preiskava je bila na podlagi izvedeniškega mnenja psihijatrov ustavljena.

Pred malim senatom deželnega sodišča v Ljubljani pa se je v torek 12. t. m. dopoldne vršila kratka razprava v smislu člena 110 kaz. zak. Po kratkem referatu predsednika senata in po predlogih državnega tožitelja odnosno branitelja je senat sklenil, da se odda France Levec kot tujemu življenju nevaren v zavod za čuvanje.

Senat je v torek odredil internacijo tudi nekega mlajšega kleptomana. Pred istim senatom je bil obsojen na 2 meseca strogega zapore in v izgubo častnih pravic samski mizarški pomočnik neki I. R. Obsojen je bil zaradi zločinstva zoper javno moralo (§§ 31 in 269 k. z.), ker je v gozdu pri Podutiku 13. marca posilil neko 15-letno deklico.

Ribnica

Sokolsko društvo je priredilo v nedeljo 10. t. m. na svojem telovadišču javno telovadbo z veselic. S prostimi vajami so nastopili vsi oddelki dece, naraščaja in članstva. Vaje so vsi dobro izvedli. Najzanimivejši del programa pa je bila orodna telovadba na drogu, bradlji in konju. Veliko odobravanja so želi posebno Kočevarji na drogu. Naš Sokol vidno raste in napreduje. Prireditve so posetili in tudi sodelovali Sokoli iz Vel. Lašč, Kočevja, Sodražice i. dr. Po nastopu se je g. starosta Ančik v navdušenem govoru zahvalil vsem sodelujočim, pozdravil je odlične goste, med njimi g. I. Pi-penbacherja in povdarjal, kolike važnosti je ravno Sokol pri uspešnem razvoju jugoslovan-ske ideje. Z vzorno disciplino in udanostjo do kralja in države bomo pokazali, da smo edino mi na prvi poti, na poti, ki vodi k jasnim ciljem, pokazati je treba, da je naša ljubezen do očetnjave velika in sposobna za največje žrtve na oltar domovine, da je še med nami Malejev, ki jo bodo čuvali in oznanjevali njeno slavo svetu. Nato se je ob zvokih godbe dravske divizijske oblasti razvila pristrčna prosta zabava.

Soštanj

Nadškof dr. Jeglič si je koncem minulega tedna ogledal v spremstvu inženjerjev kalorično električno centralo na premostovniku v Škalah. Po ogledu se je visoki posestnik vrnil z avtomobilom v Gornji grad.

Sokolskega zleta v Gornjem gradu v nedeljo 10. t. m. se je udeležilo iz Soštanj večje število Sokolov in Sokolu naklonjenega občinstva. Udeleženci, ki jih je bilo dva avtobusa, so se vrnili šele ponoči vsi zadovoljni iz Gornjega grada.

Brežice

Sokolska prireditve v Radečah. 15. t. m. priredi Sokolsko društvo Radeče svoj vsakoletni nastop. Ob enem proslavi 20-letnico obstoja s pestrim sporedom. Svira železn. godba iz Zid. mosta. Za četrtinsko vožnjo je zaproseno.

Brežiško sokolsko društvo priredi 24. t. m. v Dobovi nastop z istim programom kot v Brežicah. Nastopilo bo tudi šele ustanovljeno sokolsko društvo Dobova.

Poroka. V nedeljo 10. t. m. sta se poročila na Zdolah pri Brežicah g. Maks Ašič, sodni pripravnik pri okr. sodišču v Mariboru in gđ. Anica Cernogotova, hčerka posestnika in trgovca na Zdolah. Bilo srečno!

Narščanje Save. Zaradi neprestanega deževja je Sava močno narasla in se je bati poplav.

Sv. Jurij ob južni železnici

Tukajšnje Sokolsko društvo je priredilo dne 3. t. m. jako lepo uspeli javen nastop z srečolovom in ljudsko veselico, ki je kljub neugodnemu vremenu tako v gmoitem kot v moralnem pogledu nad vse pričakovanje dobro uspel. Soproge in hčerke naših članov so se mnogo trudile v šotorih in gre le njim v prvi vrsti največja zasluga. Obiskali so nas tudi bratje in sestre iz Celja. Opaža se še odpor proti temu patriotičnemu društvu, a kljub temu prodira lepa sokolska ideja v širše kroge kmečkega prebivalstva, kar je najlepši dokaz naravnost velika udeležba kmečkega prebivalstva na veselici. Staro sovraštvo je umrlo z zgodovinskim manifestom Nj. Vel. kralja, naj tudi prenehajo vsa sovraštva in nasprotovanje iz prejšnje dobe in zgrnimo se vsi v prelepem sokolskem bratstvu, ki je del pravega in iskrenega jugoslovanstva.

Cerknica

Javni nastop cerkniškega Sokola bo v petek, dne 15. t. m. pred Sokolskim domom. Začetek prireditve bo ob 17. Na sporedu so najprej telovadne točke, potem ples, srečolov, šaljiva pošta in drugo. Za jedila in pijačo bo pa tudi dobro preskrbljeno. Na prireditvi bo igrala ves čas domača godba gasilnega društva. V petek pridite pogledat, kaj so se naučili naši Sokoli in Sokolice med letom.

Društvena vzajemnost. Da, o društveni vzajemnosti v Cerknici moramo letos res spregovoriti nekaj besed. Kaj takega se menda še ni primerilo, da bi bile v Cerknici v enem tednu kar tri veselilne prireditve in povrh še ena v Begunjah. Saj je vendar več kot pol leta časa za veselilne prireditve. Tako smo bili sedaj v Cerknici kar 4 mesece brez vsake prireditve, ta teden so se pa kar vsule med nas. V nedeljo je imelo prireditve prosvetno društvo, v petek jo ima Sokolsko društvo, v nedeljo spet pa krajevna protituberkulozna liga v Cerknici. Povrh imajo v nedeljo tudi gasilci v Begunjah svojo veselico. Potem pa menda spet ne bo nobene prireditve kake 4 mesece, sedaj pa v enem tednu kar štiri. Upamo, da se bodo drugič prireditve bolj pametno razvrstile. Saj bi imela s tem tudi društva več koristi kot izgube.

Vodna zadruga prične te dni zopet z deli za regulacijo jezera in širjenjem Karlovce za hitrejši odtok vode. Dosedanja dela so v resnici odtok vode zelo pospešila, tako da lastniki jezerskih parcel sedaj vsako leto lahko pokosijo kravino.

Kolesarske nesreče. V soboto in nedeljo sta bila dneva kolesarskih nesreč v Cerknici. K sreči so bile vse nesreče lahkega značaja. V soboto se je zaletel neki mesarski vajenec v enega drugega kolesarja. Mesarski vajenec je sicer odnesel zdravo kožo; zato je pa njegov kolega v nesreči bolj trpel. — Istega dne je neki kolesar povozil 6 letnega sinčka g. Kranjca. Fantek si je pod kolesom zvinil desno roko. V nedeljo popoldne se je neki J. B. na Zurnovem vogalu z vso brzino zaletel v kolesarja L. A. L. A. si je precej poškodoval desno roko na dlani. — Zgodila se je še četrta nesreča. Neki kolesar se je v hudi brzini zakadil v gručo žensk. Upamo, da bodo te nesreče v opomin vsem drvečim kolesarjem. Čas je že, da bi začeli kolesarji bolj zmerno voziti po trgu.

Mlad tatič. To je zidarski vajenec J. B. V soboto je nekaj zidal v Begunjah. Proti večeru se je precej časa zadržal okrog Medenove hiše. Zato so njega tudi takoj osumili, ko so zapali v nedeljo, da jim je zmanjkalo 800 Din. Zadevo so Medenovi izročili orožnikom in ti so v nedeljo naredili pri fantu hišno preiskavo. J. B. je takoj priznal tatvino. Iz strahu je vse hitro pojasnil, kako je prišel skozi streho v hišo. V ponedeljek zjutraj so ga odpeljali v cerkniške zapore.

Begunje pri Cerknici

Tatvina. Preteklo nedeljo sta dva neznanca vlomila v trgovino Helene Meden. Ker tam nihče ne stanuje, sta lahko neovirano opravila svoje delo. Pomagala sta si z železnimi drogovi. Denarja siter nista dobila dosti, pobrala pa sta čokolado, nogavice, naramnice itd. v vrednosti 700-800 Din. Ker sta za seboj pustila odtiske bosih nog, ju bodo orožniki najbrž kmalu iztaknili.

Na pomoč! Tukajšnje prosvet. gasilno društvo namerava zgraditi velik vodni rezervoar, ker ni v vasi dovolj vode za slučaj požara; potok je pa oddaljen. Namesto ročne brizgalne pa bo kupilo novo motorno brizgalno. Ker pa je treba za nakup še precej tisočakov, bo priredilo društvo 17. t. m. običajno vrtno veselico na vrtu g. Kravanje. Kdor želi napraviti lep

popoldanski izlet, naj pride na dobrodelno veselico.

Novo mesto

Jutrovemu dopisniku, ki se je razčeperil prav nerodno v torkovi številki zaradi našega poročila o inspekcijskem potovanju g. bana v Novo mesto, povemo, da ni ne navada ne dopisniška morala, da se očitne pogreške pri telefonskem prenosu obsesijo na veliki zvon na ta način, kakor je to storil »Jutrov« dopisnik. Tako zavijanje dokazuje samo onemoglost in zagrenjenost takega dopisnika. Omenjenega poročila s pomočjo imenih nam ni poslal naš novomeški dopisnik.

Dol. Toplice

Zanimivo predavanje je priredil v ponedeljek 11. t. m. živinozdravnik major v p. in predsednik Slovenskega društva za varstvo živali v Ljubljani g. Rebernjak v kopalniškem domu. V svojem govoru je očrtal važen pomen varstva živali ter na posameznih primerih podal lepe primere živalske občutnosti in živalske hvaležnosti. Gosp. predavatelj je žel za svoja izvajanja od navzočih poslušalcev obilo priznanja. Žal, da se ni predavanje vršilo v nedeljo ali pa poznejšo uro, ko bi bila udeležba domačinov mnogo večja.

Št. Jernej na Dolenjskem

Okraden je bil pri belem dnevu tukajšnji šolski upravitelj Fran Golob. Neznani uzmovič mu je iz predsobe odnesel celo obleko, dočim se perila in ženskih oblek, ki jih je tudi bilo mnogo tam, ni dotaknil.

Sentjernejska občina se po dolgih letih slednjič bavi z mislijo, da postavi šolo v Gor. Vrhpolju, v Ostrogu in na Gradišču. Skrajni čas je že, da bodo otroci, katerih starši enako prispevajo za šolo kot v St. Jerneju, imeli šolo bliže in jim v ostri zimi ne bo treba do dve uri daleč k pouku.

Kartuzijo Pleterje je te dni posetil prior nemškega viteškega reda g. Učak v družbi več odličnih gospodov.

Radio

Ljubljana, četrtek 14. avgusta. 12:30 Plošče; 13:00 Časovna napoved, borza, plošče; 13:30 Iz današnjih dnevnikov; 17:00 Prenos cerkvenega zvonjenja o priliki Euharističnega kongresa iz Zagreba; 17:30 Reportaža prihoda apostolskega delegata in pozdrav po zagrebškem nadškofu; 18:00 Prenos iz katedrale »Veni Creator Spiritus«; 19:00 Plošče; 19:30 Otroška ura, ga. Gabrijelečeva; 20:00 Klasična orkestralna glasba, izvaja zagrebška vojaška godba (prenos); 22:00 Časovna napoved in poročila.

Beograd, četrtek 14. avgusta. 10:30 Plošče; 12:45 Opoldanski koncert radio-kvarteta; 13:30 Dnevne vesti; 19:00 Tragika spoznanja, pred.; 19:30 Narodne pesmi; 20:00 Prenos slavnostnih iger iz Salzburga; 21:00 Tamburaški koncert s petjem; 22:00 Časovna napoved in dnevne vesti; 22:15 Večerni koncert radio-kvarteta.

Zagreb, četrtek 14. avgusta. 12:30 Plošče, 13:30 Dnevne vesti; 13:40 Nasveti za kuhinjo; 17:00 Slavnostno zvonjenje ob priliki otvoritve euharističnega kongresa; 17:30 Reportaža ob prihodu papeževnega nuncija in pozdrav nadškofa dr. Bauerja; 18:00 Prihod papeževnega nuncija pred stolnico in »Veni Sancte Spiritus« iz katedrale; 19:45 Kulturne in društvene vesti; 20:00 Orkestralni koncert klasične glasbe; 22:00 Dnevne vesti in vreme.

Pod črto

Prued sodišči obravnavajo včasih prav zanimive zadeve. Vlomil, tatvine, ropi in umori — vse je tam na dnevnem redu, ljudje pa z velikim zanimanjem berejo, kako so razni nesrečniki kradli, ropali in morili in goljufali. Pri nas pa zanima ljudi ne samo »dejanski stan«, ampak še v veliko večji meri osebe, kajti po naših nazorih ni treba vedeti le tega, kaj je kdo zakrivil, ampak je še veliko bolj važno, kdo je kaj zakrivil. Osebo vprašanje je pa pri nas še posebno važno, če gre za ženske.

Včasih pripeljejo čuvarji postave pred policijsko ali pa pred sodniško oblast tudi tiste nesrečnice, ki so postale žrtve današnjih razmer na ta ali na oni način. Take žrtve so za strogo moralno »publiko« prav posebna delikatosa, »ein gefundener Fressen«, kakor pravi Nemeec. Take slučaje je treba silno natančno opisati in popisati. Pa ne samo to — treba je povedati tudi ime in priimek teh nesrečnic, kajti soliden meščan mora vendar vedeti, s kom ima opravka, oziroma on mora vedeti, na kakšen naslov se bo lepega dne sam obrnil...

Neko lepo nedeljo so me zanesle moje stare in polomljene noge v znano ljubljansko gostilno — kam, tega ne povem, ker hočem imeti vsaj ob nedeljah mir pred svojo ženo. Kmalu za menoj je vstopil v gostilno starejši gospod, očitno star, domač gost, ki je točjak s težkim srcem tožil svojo rodbinsko nesrečo. Povedal je, kaj je s sinovi in kaj je z njegovo hčerko, med pripovedovanjem pa je izvlekel iz listnice izreke iz časopisa, kjer je stalo tiskano polno ime njegove hčerke na ne posebno častnem mestu.

Povem po pravici, da mi je bilo prav hudo pri srcu ob pogledu na nesrečnega očeta, ki mora poleg vseh drugih težav, ki mu jih je naložila žalostna usoda, prenašati še javno rodbinsko sramoto. In povem tudi, da sem mnogo bolj občudoval srčno kulturo točjakke, ki je našla za nesrečnega moža vsaj nekaj prijaznih in tolažljivih besed, kakor pa trdo brezsrčnost senzacij njegova lahkomišelnost in nepreudarnost ljudi. Njegova lahkomišelnost in nepreudarnost ljudi, ki niso »ne krivi, ne dolžni«. Ne bo se podrl svet in tudi ljubljanski grad ne bo padel v Ljubljano, če ljudje ne izvedo imen tistih, s katerih pravi družba sama, da so črtani (črtane) iz njenega imenika.

Preuredba davka na poslovni promet

Nj. Vel. kralj Aleksander I. je podpisal dne 12. avg. t. l. zakon o skupnem davku na poslovni promet, s katerim se izpolnjujejo in izpreminjajo določbe zakona o davku na poslovni promet z dne 31. januarja in njegove kasnejše izpremembe. Sedanjí davek na poslovni promet, ki se pobira še od polovice 1921. leta, je doživel niz izprememb. Navzlic temu je pa bil predmet stalnih in pogosto prav upravičenih pritožb skoro vseh gospodarskih krogov z izjemo kmetovalcev, ki neposredno niso bili z njim prizadeti.

Novi zakon je okvirni zakon, a gosp. ministru finančne so dana pooblastila, da sme z naredbami z zakonsko močjo ta zakon izdelati ter ga v soglasju z gg. ministri in po predhodnem zaslišanju gospodarskih krogov uveljaviti. Osrednja misel davčno-tehnične reforme te davčne oblike je v tem, da osredotočuje davčno obvezo na eno mesto in na eno osebo za vse prometne izpremembe, ki doletijo v gospodarskem življenju posamezno blago v neizpremenjeni obliki. To velja za ves promet, kateremu je podvrženo posamezno blago od proizvoznika ali od uvoza do konzumenta. Nadalje predvideva novi zakon enkratno davčno breme (pavšal) in to na enem mestu in za eno prometno osnovnico, ne glede na to, ali je prometna pot daljša ali krajša od določene povprečne poti. Iz te osrednje misli izhaja druga misel, ki naj omeji obseg davčnih obvezancev davčne oblike na čim manjše število. Skupni davek naj obsega po možnosti s posebnim ozirom na davčno tehniko ne samo promet (nabavke) blaga v neizpremenjenem stanju od proizvoznika in uvoza do konzumentov (takozv. trgovske faze), temveč tudi nabavke predproizvodov, ki so potrebni ali ki jih uporabljajo za izdelavo zadevnega blaga. Nadalje spadajo semkaj nabavke kasnejših proizvodov, ki so sestavljene iz blaga, podvrženega skupnemu davku. Čim bolj bodo gospodarski in tehnični pogoji tega kombiniranega skupnega davka izpopolnjeni, tem bolj bo rešena naloga, ki je bila postavljena s to reformo. Tako na pr. more skupni davek na moko istočasno obsegiati prometni davek na kruh, prometni davek od živine v klanjnicah lahko vsebuje obseg davek na sirove kože, meso in klobase, skupni davek za tekstilna tkiva tudi davek za nabavke sirovin (volne in bombaža), kakor tudi davek za vse njihove izdelke do konfekcije, davek na strojno kožo (usnje) sme obsegiati i davek od vseh usnjatih izdelkov, skupni davek od papirja lahko krije davek od vsakovrstnih nabavk papirja do časopisnega papirja in izgotovljenega papirnatega blaga. S tem se bo dosegla izredna poenostavitve davčne odmere, ki bo dobrodošla tako davčnim oblastvom kakor vsemu narodnemu gospodarstvu. Velik krog oseb bo ostal izven okvirja davčnih obveznikov in ne bo dolžan prijavljati ta davek in voditi posebne knjige o poslovnem prometu. Ako izvezemo uvoz, bo to veljalo tudi za znaten krog obrtnikov-proizvodnikov, n. pr. za peke, čevljarje, krojače, proizvodnike papirnatega blaga itd. Ako upoštevamo tudi to, da je med temi mnogimi takimi, ki ne vodijo knjig ali pa zelo nezadostno, lahko ocenimo, kolikšna bo olajšava pri vseh teh poslih za trgovce in obrtnike s tem, da izpadejo iz kroga tovrstnih davčnih obvezancev. Davčna obveza po sistemu skupnega davka na poslovni promet ne bo nalagala vodstvu tovrstnih davčnih knjig in davčni kontroli posebnih težkoč in bo zato

vodstvo takih knjig omejeno samo na številna večja in manjša industrijska podjetja. Kar se tiče manjših proizvoznikov, ki jih kombinirani skupni davek iz gospodarskih ali davnotehničnih razlogov ne bo mogel zajeti, ostane zanje dosedanji sistem davčne ocene po davčnih odborih brez obveze vodstva davčnih knjig, ako njihov promet ne presega 360.000 Din. Če se bo dovolj izkoristila elastičnost novega sistema, bo z njim ugodeno potrebam našega gospodarstva in se bo mogla davčna obremenitev lažje prilagoditi posameznim produktivnim vejam celokupnega gospodarstva. V tem oziru so posebno obdelana takozv. nekoncentrirana podjetja. Skupni davek prinaša nove, povišane davčne stopnje (napram obliki 1% stopnji dosedanjega davka na poslovni promet), lahko povzroči merjenje konkurenčne sposobnosti med koncentriranimi in nekoncentriranimi podjetji v toliko, ker plačajo koncentrirana podjetja ta davek samo enkrat pri nabavi izdelanih proizvodov, nekoncentrirana podjetja pa, ki izdelujejo izgotovljene proizvode iz polproduktov, plačajo še skupni davek za polprodukte. Da se to konkurenčno tekmovanje, kjerkoli to tehnični razlogi omogočajo, čim bolj izgladi, se uvede za tipične gospodarske primere sistem zmernih davčnih doklad, tako da proizvoznik, ki izdeluje izgotovljene proizvode iz polproduktov, ne plača drugemu proizvozniku pri prodaji svojih izgotovljenih proizvodov polni, za izgotovljene proizvode določeni skupni davek, marveč samo zmerno doklado. Ta doklada se odmerja tako, da bodo izgotovljeni proizvodi teh proizvoznikov obremenjeni s temi davčnimi dokladi tako, kakor bodo pogodeni kombinirani proizvodi s polnim skupnim davkom. Naš zakon o davku na poslovni promet ne obremenjuje ne uvoza ne izvoza in ne prevoza blaga preko naše carinske meje. Izvoz naših proizvodov in pridelkov tudi v bodoče ne bo obremenjen s tem davkom. — Skupni davek ne tangira prevoza blaga preko carinskih področij. Glede uvoza blaga iz inozemstva bodo izpremembe napram dosedanjemu davčnoformalnemu postopku v soglasju z bistvom skupnega davka v tem, da se prenesejo plačilni nalogi davka na poslovni promet od uvoženega blaga v notranjost iz zadevnih prometnih faz in njenih subjektivnih nositeljev v državi v carinarnico in na uvoznikarje.

Medtem ko je dosedanji zakon o davku na poslovni promet prepevedoval izredno prevajenje davka, novi zakonski predlog o skupnem davku tako prevajenje izredno celo dovoljuje osebi, ki ta davek plača. S prevajitvijo davka v fakturah je dana možnost trgovcem naknaditi prejšnji del pavšalno plačanega davka, ki bremenijo gotovo blago (trgovske naknade).

Jasno je, da se mora izvozna nadoknada te prehodne obremenitve gibati največ v višini razlike med domačo in diferencialno vsoto skupnega davka glede na tehnični pomen proizvodov in glede na prilike v posameznih gospodarskih panogah se mora izvesti v najožjem kontaktu z zastopniki posameznih panog narodnega gospodarstva in sporazumno s pristojnimi resori kraljevske vlade. Ugotovljena stopnja skupnega davka se mora na isti način, če se pozneje pokaže upravičena potreba, tudi izpremeniti, ker bi drugače odvrenela glavna oblika skupnega davka, a to je njegova elastičnost. (A. A.)

Gospodarske vesti

× Oddaja plemenskih rjavih štajerskih kokoši. Perutninarški odsek Kmetijske družbe bo od četrta 14. t. m. dalje brezplačno delil svojim članom plemenske kokoši in peteline rjave štajerske pasme. Člani, ki želijo gojiti to plemo, naj pridejo po perutnino od četrta 14. t. m. do petka 23. t. m. v Ljubljano k gospej Černe-tovi, Linhartova ul. 9. Kokoši so v starosti od 14 tednov do štirih mesecev. Dobi jih vsak član do 30 komadov, če se pravočasno oglasi in prinese s seboj primeren zaboj za živali. Za prehrano in prevoz se plača za vsak komad po Din 10.—. Kdor bo prejel plemenske kokoši, se bo moral obvezati, da jih bo držal za plemo najmanj 1 leto ter do konca decembra t. l. poročal perutninarškemu odseku o njih razvoju in do konca aprila 1931 pa o njih nesnosti.

× Dobra mera odjemalcev rudnika v Velenju. Po naredbi ministra za šume in rudnike se priznava odjemalcem vseh vrst premoga drž. rudnika v Velenju v času od junija do septembra pravica do tridostotne, v ostalih mesecih pa do enodostotne dobre mere.

× Krediti za novo poljedeljske šole. Poljedeljsko ministristvo je odobrilo potrebne kredite za otvoritve 20 novih poljedeljskih šol. Te šole se bodo otvorile v vseh onih okrajih, kjer je potreba največja. Sprejemali se bodo otroci poljedeljske, ki so dovršili osnovno šolo. Pouk bo trajal tri leta, oskrba brezplačna. Absolventi se bodo po končanem izšolanju namestili po državnih posevkih, da se praktično izpopolnijo.

× Obvezno zavarovanje posevkov proti toči. V poljedeljskem ministristvu izdeluje strokovna komisija načrt za izdelavo zakona o obveznem zavarovanju posevkov proti toči. Načrt bo do konca meseca avgusta dovršen in predložen Vrhovnemu zakonodajnemu svetu.

× Indijski nemiri povzročajo motnje v naši industriji. Paradokso se sliši ta trditve, vendar je resnična. V Lukavcu v Bosni se nahaja velika tovarna sode, ki proizvaja dnevno preko 20 vagonov sode. Ta soda se ponajveč izvažna na Češko raznim steklarnam, ki izdelujejo steklene bisere in slično lepoticje. Ti predmeti

se po večini izvažajo v Indijo. V sled ostrega bojkota evropskega blaga na indijskih tržiščih so morale češke steklarne znatno omejiti produkcijo, kar je seveda imelo za posledico zastoj v tovarnah v Lukavcu, ki so odpustile že preko 150 delavcev.

× Trgovinski odnošaji med Romunijo in Francijo. »Lupta« javlja, da bo Francija po novi trgovinski pogodbi z Romunijo prevzemala od Romunije vsako leto po 400.000 cister-petroleja in da bo dovolila prost uvoz romunskega olja.

× Veliki nakupi sovjetov. Sovjeti so kupili v Združenih državah severne Amerike za 45-5 milijonov dolarjev poljedeljskih strojev. 80% je traktorjev.

× Italija proti novim španskim carinam. — Italijanski poslanik je te dni protestiral pri španski vladi proti novim in povišanim carinam, ki nasprotujejo določbam trgovinske pogodbe med Italijo in Španijo.

× Italijanska zunanja trgovina. Italijanski državni statistični urad objavlja statistiko italijanskega izvoza v prvih štirih mesecih t. l. v 21 najvažnejših držav. Na podlagi teh podatkov izkazuje italijanska zunanja trgovina aktivnost napram Švici, Egiptu, Grčiji, Argentini in Albaniji. Pasivna pa je trgovinska bilanca Avstrijo, Češkoslovaško, Francijo, Anglijo, Jugoslavijo, Romunijo, Španijo, Rusijo, Madjarsko, Angleško Indijo, Južno Afriko, Tunisom, Brazilijo, Kanado in Združenimi državami. Skupno prikazuje trgovinska bilanca pasiva v znesku Lit 1.774.000.000. Najglavnejša italijanska zunanja tržišča so v Združenih državah in v Nemčiji. Na italijanskem izvozu je Jugoslavija udeležena s 2-5 odst. na uvozu pa participiramo s 4 odst. skupnega uvoza.

× Prodaja odpadkov od železa, gumija itd. se bo vršila potom ustmene licitacije dne 2. septembra t. l. pri Avto-komandi IV. armijske oblasti v Zagrebu. Predmetni oglas je v pisarni Zbornice za TOI interesentom na vpogled.

× Oddaja popravil pri poslednjih stalne vojne bolnice v Ljubljani. Dne 25. avgusta t. l. se bo vršila v pisarni referenta inženjerije Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija za oddajo popravil na poslopju stalne vojne bolnice v Ljubljani. Predmetni oglas je v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.

Borzna poročila

dne 13. avgusta 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljana, 13. avgusta. Amsterdam 22-71, Berlin 13-445-13-475, Bruselj 7-8806, Budimpešta 9-8840, Curih 1094-00-1097-40, Dunaj 7-9639, London 274-42, Newyork 56-23, Pariz 221-65, Praga 167-07, Trst 295-08.

Zagreb, 13. avgusta. Amsterdam 22-71 bl., Dunaj 794-89-797-89, Berlin 13-445-13-475, Bruselj 788-06 bl., Budimpešta 986-90-989-90, Milan 294-0672-296-0672, London 274-02-274-82, Newyork ček 56-13-56-33, Pariz 220-65-222-65, Praga 166-67-167-47, Curih 109440-1097-40.

Beograd, 13. avg. n. Berlin 13-4450-13-4750, Dunaj 794-87-797-89, Budimpešta 986-90-989-90, Curih 1094-40-1097-40, London 274-02-274-82, Milan 293-85-295-85, Pariz 220-65-222-65, Praga 166-67-167-47.

Dunaj, 13. avg. d. Berlin 168-98, Amsterdam 285-21, Kopenhagen 189-60, Stockholm 190-10, Newyork 707-50, London 34-455, Pariz 27-83, Bruselj 98-90, Praga 20-9825, Beograd 12-5625, Budimpešta 124-06, Bukarešta 4-2167, Varšava 79-97, Sofija 5-1275, Milan 37-055, Curih 137-61.

Curih, 13. avgusta. Beograd 9-12875, Pariz 20-225, Newyork 514-10, Bruselj 71-8875, Milan 26-93, Madrid 56-40, Amsterdam 207-20, Berlin 122-80, Dunaj 72-65, Stockholm 138-275, Oslo 137-80, Sofija 3-7325, Praga 15-2475, Varšava 57-70, Budimpešta 90-19.

Vrednostni papirji.

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb. Zagreb, 13. avgusta. Drž. papirji: 7% inv. pos. 89 bl., voj. šoda ar. 437-50-438-25, voj. škoda kasa 437-50-438-50, voj. škoda avgust, september, oktober 437-75-438-50, voj. škoda december 437-438-75, 4% agr. obv. 55-56, 7% Bler. pos. 86-75-87, 8% Bler. pos. 97-25-97-75, 7% pos. hipot. 85-50-86-25. — Banke: Hrvatska 50 d., Prašteditona 907-50-912-50, Udružena 191-50-193, Ljublj. kred. 122 d., Medjunarodna 63 d., Narodna banka 7950-8050. — Industrije: Šečarana Osijek 310-311, Trboveljska 400-402, Slavonija 200-202, Vevče 124 d.

Beograd, 13. avg. n. 7% invest. pos. 92-75 (45.000), 4% agr. obv. 56-56-75, Vojna škoda 452-50-458 (1200), ultimo avg. 454-50 (500), ultimo dec. 462-50-468-50. — Narodna b. 7950-8000 (10), Prometna banka 970 denar, Jugoslovska udružena banka 190 denar, Trgovsko obrtniška b. Novi Sad 160 den., Brodarsko društvo 660 denar.

čauyFusta641, Daankarniatxrdgovceniatxeniatxxa Dunaj, 13. avg. d. Bankverein 13, Kreditni zavod 37-50, Dunav-Sava-Adria 11-20, Prioritete 91-18, Ruše 35-35, Trbovlje 50.

Notacije naših drž. papirjev v inozemstvu. Newyork, 13. avg. 8% Bler. 96-5-97, 7% Bler. 86-86-5, 7% Hipot. b. 84-75-85-25. London, 13. avg. 7% Bler. 86-86-50.

Žitna tržišča.

Na ljubljanskem tržišču tendenca neizpremenjena, brez prometa.

Novi Sad, 13. avgusta. Pšenica: 79/80 kg, baška 175-177½, gornjebaška 177½-180, ban. Tisa šlep 177½-182½, ban. Bega šlep 170-175, gornjebanatska 170-172½, sremska, slav. 78 kg 165-167½. — Ječmen: baški, sremski 117½-122½. — Kozuza: baška, sremska 130-135, baška, sremska ladja Dunav 137½-140, banatska 125-127½, banatska ladja Dunav, Bega 137, 132-140. — Vse ostalo neizpremenjeno. — Promet: pšenica 40 vagonov, kuzuza 85½ vagona, moka 10½ vagona, otrobi 14½ vagona. — Tendence neizpremenjena.

Budimpešta, 13. avgusta. Tendence slaba, promet srednji. — Pšenica: okt. 18-12-18-25, (18-18-18-19), marc 19-82-19-96 (19-88-19-89), maj 20-50-20-60 (20-50-20-51). — Rž: okt. 11-95-12-06 (12-05-12-06), marc 13-28-13-34 (13-34-13-35). — Kozuza: avg. 17-40-17-42 (17-40-17-45), sept. 17-40-17-42 (17-40-17-45), maj 17-45-17-65 (17-47-17-48); trs: avg. 14-60, maj 15-75.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendence mlačna, promet: 20 vagonov bukovega oglja, 1 vagon remeljnovega.

Tvornica

štampljk
Teodor Rabič
Ljubljana

Kolodvorska ul. št. 24

Štampljke v modernih izdelavi

Načrte in
proračune

za zgradbe izvršuje
Tehnični biro „Tehna“
Ljubljana, Mestni trg
25/l. Zahtevajte poset
inženjera-arhitekta

TISKARNA
MERKUR
LJUBLJANA
Gregoričeva 23

Tiska časopise,
knjige, brošure, ta-
bele, cenike i. t. d.
LASTNA
KNJIGOVEZNIKA

Manufaktura

Rad
Ljubljana, Aleksandrova ul. 8

Sport

PLAVALNO PRVENSTVO V STATISTIKI

Znani strokovnjak v plavanju in starter na juniorskem prvenstvu g. Hrvoje Macanović je priobčil v zagrebških Novostih zanimiv statistični pregled o uspehih klubov na prvenstvu v Ljubljani.

V plavanju juniorjev so dosegli: Jadran 121 točk, Viktorija 50, Primorje 40, Jug 22, Ilirija 11, Beograd 9, Gradjanski 2.

V plavanju juniork: Viktorija 119, Ilirija 81, Jadran 35, Primorje 21.

Iz navedenega je razvidno, da so Jadranovi juniorji dosegli skoro isto število točk kot vsi drugi klubi skupno. Pri juniorkah sta imela glavno besedo Viktorija in Ilirija, dočim se trije klubi sploh niso plasirali. Brez placementa je ostala Concordia.

V skokih je bil vrstni red naslednji: juniorski: Ilirija 36, Jadran 16; seniorski: Ilirija 65, Karlovačko sportsko udruženje 22, Jadran in Primorje vsaki po 5 točk.

Ako bi računali po lanskem prvenstvu, da seštejemo točke plavanja, waterpola in skokov, bi bil vrstni red sledeči: 1. Jadran 188, 2. Viktorija 175, 3. Ilirija 128, 4. Primorje 62, 5. Jug 48, 6. Bob 10, 7. Beograd 9, 8. Gradjanski 2.

Prvak po lanskem štetju bi bil toraj Jadran, brez točk bi ostala Concordia in KSU.

Seštejmo točke vseh konkurenc, toraj tudi seniorske skoke: dobimo skoro isto sliko kot lani: 1. Ilirija in Jadran po 193, 3. Viktorija 175, 4. Primorje 66, 5. Jug 48, 6. KSU 22, 7. Bob 10, 8. Beograd 9, 9. Gradjanski 2.

Za naslov najboljšega kluba plavalnega saveza po tabeli Petra Šerića so dosegli:

1. Jadran 53 (plavanje 24, waterpolo 16, skoki 13).

2. Viktorija 45 (plavanje 39, waterpolo 6),
3. Ilirija 41 (plavanje 15, skoki 26),
4. Jug 32 (plavanje 6, waterpolo 26),
5. Primorje 14 (plavanje 9, skoki 5),
6. Bob 10 (waterpolo 10),
7. KSU 8 (skoki 8),
8. Beograd 3 (plavanje 3).

V tekmovanje za naslov najboljšega kluba gre z največjim izgledom Jadran, ki si bo skoro sigurno na seniorskem prvenstvu v Dubrovniku pridobil toliko točk, da si bo priboril Petrinovićev pekal.

Seniorskega državnega prvenstva, ki se vrši v Dubrovniku v dneh 15., 16. in 17. t. m., se udeležita tudi ljubljanska kluba Ilirija in Primorje, vendar z minimalnim izgledom. Ilirija je odpovala v terek s 6 tekmovalci: Wohlfartova, Paumgartanova, Z. Severjeva, Jesih, Turnšek in Otruba. Najbrže se prvenstva udeležita tudi Jenko in Sever, ki sta na orožnih vajah v Šibeniku oz. Novem Sadu. Primorje se udeleži tekmovanj s Prekuhovo in Šturmom, dočim waterpolo najbrže ne bo potovalo radi visokih stroškov.

Tekme za pokal JNS. Savez je na zadnji seji na podlagi poročila sarajevskega podsaveza in sodniške sekcije določil, da se tekma Hajduk: Sašk vrši ponovno 17. t. m. Na isti seji je zavrnil proteste Primorja, Hajduka (Osijek) in PSK.

Visokošolska olimpijada v Darmstadtu se je končala s sledečim redom: Nemčija 113 točk, Japonska 62, Finska 44, Madjarska 40, Francija 36, Italija 30.

SPORTNI DAN V SEVNICI

SK Sava, eden najagilnejših provincijalnih klubov v Posavju je priredil preteklo nedeljo svoj 9. sportni dan.

Na sporedu so bile:

1. Kolesarska dirka Sevnica-Radeče in nazaj (34 km) 1. Zupane (Celje) 62 min.
2. Cross-country (3000 m) (Sokol, SK Slova in SK Sava). 1. Božič (SK Slova), 2. Konec (SK Sava).
3. Polžetna dirka — Primožič (SK Sava).
4. Nogometna tekma SK Ilirija - old boys: SK Sava 8:1. Sava je nastopila z mnogimi rezervami.

5. Damski tek: 1. Grejan Stefi (SK Sava).
Po tekmi se je vršila v Sokolskem domu velika veselica, pri kateri je igrala domača galsilka godba pomnožena s krško pod taktirko g. Kladnika.

Pri tej priliki moramo pohvalno omeniti trško prebivalstvo, ki je razumelo pravi pomen sportnega dneva in razobesilo raz svojih hiš zastave. S tem je jasno dokazalo svoje sportsko pripravljenost in smisel za napredek našega lepega trga v tem pravcu. Z odobravanjem so tuji zasledovali potek vseh točk in odnesli iz Sevnice kar najboljšo vtise.

Razpis

Zdraviliški odsek občine Bled razpisuje oddajo svojega zdraviliškega doma (restavracijski in kavarniški obrat) za dobo 3 let.

Nastop zakupa s 1. septembrom 1930, najkasneje s 1. majem 1931.

Pogoji in natančnejši podatki so razvidni v občinski pisarni ozir. zdraviliški komisiji na Bledu. Za predsednika:

Župan: Rus

„Rad plačam

dobro blago“, se izrazil neki gospod v naši trgovini. Tudi Vam dajemo možnost, da nam rečete isto, kadar kupite pri nas na svoje oblačilne potrebščine. **obroke** Posetite nas v trgovini. — Zahtevajte potnika.

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

III. No. 13.181.

Razglas

o sprejemu učenik v banovinsko kmetijsko-gospodinjstvo šolo na Mali Loki.

Na banovinskem posestvu Mala Loka, p. Velika Loka, se otvori 1. oktobra 1930. drugi tečaj kmetijsko-gospodinjstvo šole, ki bo trajal 10 mesecev, t. j. do 31. julija 1931.

Namen šole je, izobraziti dekleta srednjih in malih posestnikov za dobre kmečke gospodinjice, jim vcepiti veselje do kmečkega dela in jih ohraniti kmečki hiši. Zato se sprejemajo v šolo izključno le kmečka dekleta.

Pouk obsega poleg verouka, vzgojeslovja, spisa in računstva, nauka o higijeni in ravnanja z bolniki, vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja. Zlasti se pa poučuje teoretično in praktično poljedelstvo, živinoreja, mlekarstvo, sadjarstvo, vrtnarstvo, čebelarstvo, kuhanje, šivanje, pranje, likanje. Učenke se vežbajo v gospodinjstvem knjigovodstvu, ravnanju z bolniki in bolno živino, ter se zaposlujejo pri raznih delih na posestvu. Življenje v šoli sliči povsem življenju v naši kmečki hiši.

Učenke morajo stanovati v zavodu, kjer imajo vso oskrbo. Celotna oskrbnina (hrana, stanovanje, kurjava, razsvetljava itd., razen potrebščin za šivanje, knjig in zvezkov) znaša za označeno šolsko dobo Din 6.000.—. Dve tretjini oskrbnine plača za učenke v smislu § 6. pravilnika te šole kraljevska banska uprava Dravske banovine kot odškodnino za dela, ki jih opravljajo učenke na posestvu. Ostalo tretjino oskrbnine Din 2.000.— plača učenka odtodno starši (varuh) v dveh enakih obrokih, i. s. polovico pri vstopu, ostalo polovico pa po preteku treh mesecev.

Učenke, ki bodo sprejete v zavod, naj prinesejo s seboj v šolo po možnosti naslednje obleke in perilo: vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, en par vrtnih čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, dve spodnji krili, štiri srajce, šest parov nogavic, deset do dvanajst žepnih robcov, 4 kuhinjske, dva navadna in dva delavna predpasnika, dva para rjuh, štiri prevleke, štiri brisače, štiri servijete in jedilni pribor (žlica, vilice, nož). Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti seboj.

Dekleta, ki hočejo vstopiti v kmetijsko-gospodinjstvo šolo, morajo izkazati, da so:

1. stare nad 16 let (krstni list);
2. dovršile osnovno šolo (šolska odpustnica);
3. moralno neoporečne (navrstveno izpričevalo);
4. predložiti obvezo staršev oziroma varuha, da plača vse stroške šolanja v smislu določil pravilnika;
5. obvezati se, da se bodo strogo držale hišnega reda;
6. predložiti potrdilo županstva, da je hči male oziroma srednje kmetije.

Prosilke morajo biti telesno popolnoma zdrave. Ob vstopu v šolo preišče vse učenke uradni zdravnik.

Učenka, ki brez pristanka vodstva šole med učno dobo zapusti zavod, mora plačati sama, odn. starši (varuh) celotno oskrbnino v znesku Din 6.000.—. Učenki, ki se izključijo iz zavoda, se ne povrne že vplačana oskrbnina.

S temi podatki in potrebnimi prilogami opremljene, pravilno kolkovane (kolek Din 5.—) prošnje za sprejem naj se vpošljejo najkasneje do 10. septembra 1930. vodstvu banovinske kmetijske gospodinjstvo šole na Mali Loki, pošta Velika Loka.

V Ljubljani, dne 7. avgusta 1930.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani.

Ban: Sernee Dušan s. r.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Ne II 70/28—4

3—1

Drugi edikt.

Ker je v tusodnem ediktu z dne 16. junija 1928, opr. št. Ne II 70/28—2 določeni rok potekel, se v smislu zakona z dne 25. julija 1871. d. z. št. 96 pozivajo vsi oni, ki bi bili vsled obstoja ali vsled knjižnega vrstnega reda vpisov v vloških nove zem-

ljiške knjige za davčno občino Nemčovel v sodnem okraju Murska Sobota tičočih se bremenilnih pravic, oznamenjenih pod b) gori navedenega prvega edikta, v svojih pravicah prikrajšani, naj vložijo svoje ugovore najkasneje do 31. maja 1931. pri okrajnem sodišču v Murski Soboti, ker bi sicer vpisi zadobili učinek zemljiškknjižnih vpisov.

Če se ediktni rok zamudi, postavitev v prejšnji stan ni dopustna; tudi se omenjeni rok posameznim strankam ne sme podaljševati.

Višje deželno sodišče v Ljubljani, dne 8. avgusta 1930.

Ne I 130/30—1

1862—3

Oklic.

Na predlog Jenka Petra iz Praš št. 21 je dovolilo podpisano sodišče s sklepom z dne 7. avg. 1930, opr. št. Ne I 130/30—1 uvedbo amortizacije naslednjih pri predlagateljevem zemljišču vl. št. 21. Praše zastavno pravno zavarovanih terjatev:

- 1.) Zevnika Janeza iz poravnave z dne 14. septembra 1826, v znesku 75 gld konv. v.;
- 2.) Jenka Franceta iz ženitnega pisma z dne 27. januarja 1841. in prisojila z dne 16. decembra 1868. v znesku 260 gld.
- 3.) Jamnik Marije iz razpravnega zapisnika z dne 20. decembra 1843 v znesku 120 gld. konv. v.

Vsi, ki mislijo, da imajo kako pravico do teh terjatev, se pozivajo, da jo priglasijo pri podpisnem sodišču najkasneje do 12. avgusta 1931., ker se bo sicer po brezuspešnem preteku tega roka na zopetno prošnjo predlagatelja dovolila amortizacija vključbe za te terjatve bremeneče zastavne pravice in njen izbris.

Okrajno sodišče v Kranju, dne 7. avgusta 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Št. 5428/1.

1876

Razglas

Lov občine sodraške se bo oddajal v zakup za dobo od 1. sept. 1930. do 31. marca 1935. na javni dražbi v četrtek dne 28. avgusta ob 11. uri pri sreskem načelstvu v Kočevju, kjer se lahko pogledajo dražbeni pogoji.

Sresko načelstvo v Kočevju, dne 7. avgusta 1930.

Narodna banka kraljevine Jugoslavije.

Stanje z dne 8. avgusta 1930.

Aktiva.	Dinarjev
Metalna podloga	358,622.634-50
Posojila	1.425,619.978-46
Račun za odkup kronske novčanice	929,335.148-85
Račun začasne zamene	149,967.445-79
Dolg države	2.997,155.034—
Vrednost državnih domen, zastavljenih za izdajanje novčanice	2.138,377.163—
Saldo raznih računov	1.204,255.455-10
	9.203,332.859-71

Pasiva.

Glavnica Din 50,000.000 v kovanem zlatu: od te vplačano	30,000.000—
Rezervni fond	12,563.917-39
Novčanice v obtoku	5.392,590.945—
Državni račun začasne zamene	149,967.455-79
Terjatve države po raznih računih	210,542.759-37
Razne obveznosti	1.186,234.759-16
Terjatve države za zastavljene domene	2.138,377.163—
Nadavek za kupovanje zlata za glavnico in fonde	83,055.870—
	9.203,332.859-71

V metalni podlogi se račun: dinar v zlatu za en dinar, angleški funt za 25 dinarjev, dolar za 5 dinarjev, lira za 1 dinar, švicarski in francoski frank za 1 dinar, dinar v kovanem srebru za 1 dinar itd.

Obrestna mera po eskontu menic — za vse bančne dolžnike brez razlike — 5% na leto.

Obrestna mera za posojila na zastavo 7% na leto.

M. h. 99/3 1930.

1861—3—3

Razglas

o ponudbeni licitaciji za zgradbo na reki Muri.

Ker prva licitacija za oddajo gradbenih del na reki Muri, razpisana od Terenske tehnične sekcije za regulacijo Mure v Mariboru po nalogu Kr. banske uprave Dravske banovine No. 209/50, ni uspela, razpisuje ista na podstavi čl. 86—98 zakona o državnem računovodstvu z dne 6. marca 1910. in njegovih izpremembah odnosno dopolnitvah, za prevzem in izvršitev zgradb na reki Muri v skrajšanem roku 10 dni

drugo javno pisano ofertno licitacijo na dan 25. avgusta 1930. ob 11. uri v pisarni Terenske tehnične sekcije za regulacijo Mure v Mariboru. Istotam se lahko v pogledajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki.

Ponudbe je predložiti v obliki enotnega popusta v odstotkih na ceno uradno odobrenega proračuna, ki znaša: za sektor Veržej—Ižakovec, km 81.500 — 78.900, Din 469.490.

Svojeročno pisane ponudbe, opremljene s kolkom za Din 100.—, priloge pa vsaka s kolkom za Din 2.—, morajo izročiti ponudniki ali njih pooblaščenca na dan licitacije v zapečatenem zavitku in z zunanjjo označbo: »Ponudba za prevzem gradenj na reki Muri ponudnika N. N.« in sicer neposredno v roke predsednika licitacijske komisije med 10. in 11. uro dopoldne.

Poznejše ali nepravilno opremljene ponudbe, kakor tudi ponudbe, ki bi došle po pošti ali brzojavno, se ne bodo vpoštevale.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrecno izjaviti, da v celoti pristaja na vse gradbene pogoje, ter mora položiti kavicijo, ki znaša:

Din 47.000.— za naše, in Din 94.000.— za tuje državljane.

Kavicija se mora položiti najkasneje na dan licitacije do 10. ure, in sicer bodisi v gotovini pri državni hipotekarni banki, filijalki v Ljubljani, ali pa pri Davčni upravi v Mariboru v državnih vrednostnih papirjih, oziroma garancijskih pismih, izdanih po denarnem zavodu v smislu čl. 88 zakona o državnem računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24 pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka »B. Pogodbe in nabave«.

O položeni kaviciji prejme ponudnik blagajniško položnico. To položnico, nadalje potrdilo Davčnega urada o poravnavi vseh v plačilo dospelih davkov ter potrdilo ministrstva za gradbo, da se sme ponudnik udeležiti javnih licitacij, je obenem z vročitvijo ponudbe predložiti nezatvorjeno predsedniku licitacijske komisije. Pooblaščenca morajo poleg tega predložiti pooblastilo, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Državna uprava si izrecno pridržuje pravico oddati razpisana dela in dobave brez ozira na višino ponujene svote, oziroma vse ponudbe odkloniti brez vsake obveznosti. Vsak ponudnik mora ostati v besedi .60 dni po licitaciji.

Terenska tehnična sekcija za regulacijo Mure, Maribor, dne 8. avgusta 1930.

Broj: 91.867—G. O. 1930.

1865—2—2

Natječaj

za generalnu osnovu za izgradnjo, proširenje i regulaciju grada Zagreba.

Na osnovu zaključka skupštine gradskog zastupstva od 17. svibnja 1930. odobrenog rješenjem Kr. banske uprave u Zagrebu broj 79.890 II,3 od 30. jula 1930. raspisuje ovdješina grada Zagreba natječaj za izradu generalne osnove za izgradnjo, proširenje i regulaciju grada Zagreba.

Natječaj je opći, ananiman i internacionalan.

Natječaj počimlje dne 15. avgusta 1930. a svršava dne 15. februara 1931. u 12 sati o podne.

Nagrade su ove:

- I. nagrada u iznosu od Din 150.000,
- II. nagrada u iznosu od Din 100.000,
- III. nagrada u iznosu od Din 80.000.

Za otkup nenagradjenih radnja određen je pored toga iznos od Din 180.000 Ukupno Din 500.000.

Svota za otkup jedne radnje ne smije biti manja od 25.000 Din.

Članovi ocjenivačkog suda jesu:

a) redovni:

1. Dr. Srkulj Stjepan, gradski načelnik,

2. Arh. Heinzel Vjekoslav gradski zastupnik,

3. Mladić-Kučko Stanko, gradski zastupnik,

4. Prof. arh. Pilar Martin, gradski zastupnik,

5. Ing. Pisačić August, gradski zastupnik i gradj. nadsavjetnik u miru,

6. Dr. Vrbanić Milan, gradski zastupnik i predsjednik komore za trgovinu, obrt i industriju u Zagrebu,

7. Ing. Ferić Mirko, načelnik tehn. odjeljenja Kr. banske uprave u Zagrebu,

8. Ing. Senjanović Petar, direktor drž. željeznice u Zagrebu,

9. Prof. arh. Ehrlich Hugo, kao delegirani profesori tehn. fakulteta u Zagrebu,

10. Prof. Meštrović Ivan, rektor umjetničke akademije u Zagrebu,

11. Arh. Dr. ing. h. c. Wolf Paul gradski gradj. savjetnik i profesor visoke tehničke škole u Dresdenu,

12. Prof. Arh. Gočar Josef, rektor umjetničke akademije u Pragu,

13. Arh. Gabrić Franjo, kao delegirani član udruženja jugosl. inženjera i arhitekta sekcija Zagreb,

14. Ing. Jurković Mate, predstojnik gradj. odjela gradskog načelstva u Zagrebu,

b) stalni zamjenici:

1. Dr. Spevec Ivo, grad. zastupnik,

2. Ing. Saj Dragutin, grad. zastupnik i predsjednik zagrebačke inženjerske komore,

3. Ing. Stiasni Velimir kao delegirani član udruženja jugoslavenskih inženjera i arhitekta, sekcija Zagreba,

4. Arh. Hribar Stjepan, sa strane XVII. sjeka gradskog načelstva za regulaciju grada.

Raspis natječaja, podloge i podaci za natječaj u hrvatskom, francuskom jeziku mogu se dobiti od 15. avgusta do 15. novembra 1930. u gradskom XVII. odsjeku za regulaciju grada i to raspis besplatno, a podaci i podloge uz predočenje potvrde o uplati iznosa od 2000 Din u gradsku blagajnu, a mogu se u tom vremenu naručiti i pisмено uz istodobnu doznaku gornje svote Gradskoj blagajni u Zagrebu. (Čekovni konto kod kr. poštanske štedionice u Zagrebu br. 32.075).

Autorima predanih projekata, koji budu odgovarali uvjetima ovoga natječaja, gornja će se svota r. predaju potvrde o uplati povratiti.

Raspis, podaci i podloge natječaja biti će od 15. avgusta do 15. novembra 1930. za vrijeme uredovnih sati izloženi na javni uvid u XVII. odsjeku grad. načelstva.

Načelstvo slobodnog i kr. glavn. grada Zagreba.

Razne objave

1871

Objava.

Izgubil sem odpustnico osnovne šole v Zg. Šiški za leto 1908/9 na ime: Rožanc Valentin iz Trate pri Št. Vidu nad Ljubljano.

Proglašam ga za neveljavno. Rožanc Valentin s. r.

1874

Objava.

Podpisani Zvan Šimen, sedaj bivajoč kot železničar v Boh. Bistrici št. 139., sem oddal v službene svrhe svojo od šol. vodstva v Boh. Bistrici dne 31. marca 1901. izstavljeno odpustnico direkciji drž. železnic v Zagrebu, kjer se je izgubila. Proglašam jo za neveljavno.

Boh. Bistrica, 11. avgusta 1930. Zvan Šimen s. r.

1880

Vabilo

na ustanovni občni zbor, ki ga bo imela delniška družba F. Heinrichar, lesna industrija d. d. v Škofji Loki, v soboto dne 23. avgusta 1930. ob 4. uri popoldne v družbenih prostorih v Škofji Loki (Trata).

Dnevni red:

- 1.) Volitev predsednika zbora in 2 skrutinatorjev.
- 2.) Sklepanje o ustanovitvi delniške družbe in končni ugotovitvi družbenih pravil.
- 3.) Poročilo o popolnem vplačilu delniške glavnice in odobritev ustanovnih stroškov.
- 4.) Volitev treh članov upravnega sveta, 2 revizorjev in 1 namestnika.
- 5.) Slučajnosti.

Škofja Loka, dne 10. avgusta 1930. Koncesionar.

Električni aparat za branje misli

Na psihiatrični kliniki v Jeni preiskujejo sedaj v posebni temnici, ki je dobro zavarovana proti vsem motnjam zvočnih in drugih valov, nov aparat, ki ga je izumil profesor dr. Berger, ravnatelj klinike.

Aparat namreč zaznamuje človeške misli s cik-cakasto krivuljo, kakor da bi bile človeške misli neke vrste električna pisava.

Za poskuse služi neki asistent klinike. Zdravnik ima na nogi in roki pritrjeno po eno srebrno ploščico. Skozi njegovo kožo na glavi so pretaknjene tanke klorirane srebrne igle, ki segajo skoraj do črepinje. Od teh električnih polov so speljane žice v sprejemno sobo. Tu so zbrani učenjaki okoli nekega aparata in opazujejo kazalec, ki neprenehoma riše na obrnjen papir posebne krivulje. Registrirni aparat zaznamuje namreč električne toke, ki jih proizvajajo možgani poskusne osebe. Dokler ne prihajajo v temnico na poskusno osebo nobeni vtisi od zunaj, zaznamuje aparat električno delovanje možganov v mirni cik-cakasti črti.

Nato pa vzame profesor stekleno palčico in jo potegne nalahko asistentu preko hrbta roke. Takoj skoči kazalec na aparatu v sosednji sobi silno visoko gori in doli in registrira, da se je v delovanju možganov izvršila velika izprememba.

Aparat pa pokaže tudi, da je od dotika roke s stekleno palčico pa do reakcije kazalca na aparatu preteklo komaj $\frac{1}{2000}$ sekunde.

Najbolj zanimivo pa je to, da električna možganska pisava, kakor jo imenujejo, ne beleži samo občutkov, ampak tudi človeške misli. To dokazuje dejstvo, da se krivulja na sličen način kakor pri dotiku s stekleno palčico spreminja tudi pri duševnem delu. Razlika je le v tem, da pri enkratnem dotiku krivulja le enkrat izskoči iz svojega navadnega tira, pri naporom mišljenju pa traja večje tresenje krivulje dalje časa. Predstavljajmo si le človeka, ki rešuje računsko nalogo: žice vodijo od njegovih možganov v drugo sobo do registrirnega aparata. Tu ne vidimo drugega kakor cik-cakasto črto, ki jo riše kazalo na papirnati trak, a vendar vemo, kdaj je začel mož v sosednji sobi računati, in vemo tudi, kdaj je svojo računsko nalogo končal.

Doslej so že mnogokrat poskušali dokazovati, da deluje v možganih električni tok in so mislili tudi, da so že kaj našli in dognali. Pri natančni preizkušnji so pa vedno ugotovili, da električni tok ne izvira iz možganov, ampak da prihaja verjetno od trenja krvi ob stene žil. Sedaj pa so skrbni poskusi prof. Bergerja dokazali, da nima »možganska električna pisava« s tistimi pojavi nobene zveze, ker kri-

vlja registrira aparat tudi takrat, če preneha srce biti in če prenehamo dihati, torej če v možganih sploh ni nobenega obtoka krvi.

Značilno je dalje, da krivulje v globokem snu pojemajo, izginejo pa ne.

Na podlagi nadaljnjih poskusov so dognali, da izhajajo možganski električni toki iz možganske skorje, torej iz onega dela možganov, ki ga smatrajo za sedež duševne delavnosti.

Krivulje, ki jih dobiva s pomočjo aparata, imenuje prof. Berger »elektr-en-kefalo-gram« t. j. »električne črte v glavi«. Zaenkrat so to še tajna znamenja, počasi pa bomo iz njih še mogoče spoznali razne duševne in možganske bolezni. Mogoče si bodo še enkrat pisali v električni možganski pisavi...

»Spomini« plesalke Pavlove

Ni še dolgo tega, ko se je pojavila v izložbah velemestnih knjigarin krasno opremljena knjiga, vezana v zlato, na zlato pa je bilo zapisano s škrlatno-rdečimi črkami ime svetovnoznane ruske plesalke Pavlove. Knjiga je imela naslov »Noge plešejo — moja življenjska pot.« Izšla je knjiga v neki založbi v Drazdanih in je bila sijajno ilustrirana. Cena knjige je bila precej visoka, vendar pa so jo ljudje zelo kupovali.

Med ljudmi, ki so knjigo ogledovali v izložbi, se je pojavila pa tudi sama plesalka gospa Ana Pavlova. Tudi kupila je knjigo, in tudi brala je svoje »spomine«, čeprav knjige ni ona napisala. Gospa Pavlova ni namreč do danes napisala še niti vrstice svojih spominov.

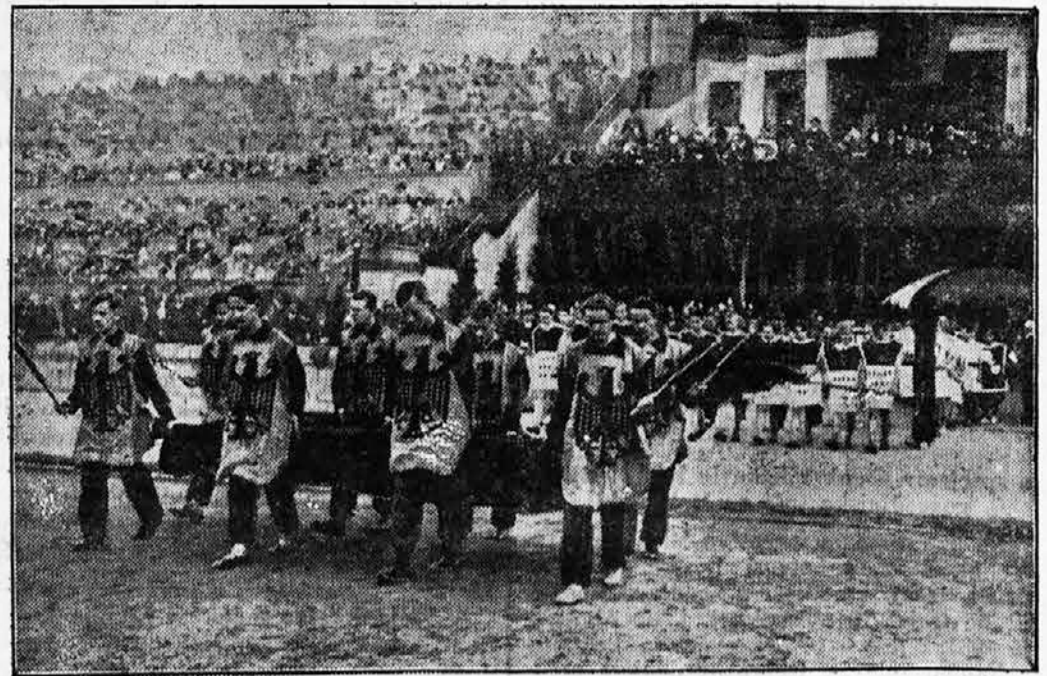
Gospa Pavlova se je takoj zatekla k svojemu odvjetniku, naj vpraša pri založništvu, kaj je pravzaprav s temi »spomini«. Počasi so ugotovili, da je tverka dobila rökopis iz inozemstva in da je naselila navadnim sleparjem. »Spominec« je prodala tverka »Anglo-American-Newspapers-Service Ltd.« v Londonu. »Spominec« pa niso nič drugega kakor sicer spretno sestavljena zbirka intervjujev, ki jih je dovolila gospa Pavlova raznim časnikarjem, ko je gostovala po vseh velikih mestih vsega sveta.

Založništvo je »Spominec« seveda takoj vzelo iz prodaje in dalo v listih gospe Pavlovi javno zadoščenje. Napačne »Spominec« so uničili, pravi spomini se pa še niso rodili.

Najvišji nebotičnik

Najvišji nebotičnik na svetu bodo sezidali v Ameriki, ki bo imel 102 nadstropij. Poslopje bodo sezidali tam, kjer je stal doslej svetovnoznani Waldorf-Astoria-hotel. Na vrhu poslopja pa bo mogočen drog za pritrjevanje zrakoplovov Zeppelinovega sistema. V 86. nadstropju bodo zgradili razgledno galerijo, nad galerijo pa bodo mogočni žarometi kazali zrakoplovom pot oziroma pristanišče.

Top za obrambo pred letali. Na levi zgoraj poljejniki J. Bily.

Proslava obletnice nemške ustave.

V nedeljo 10. avgusta je priredila nemška državna vlada v berlinskem štadijonu svečano proslavo obletnice nemške ustave. Na proslavi so igrali prigodno igrano »Nemški veletok« kot spomin na osvoboditev Porenja. Naša slika nam kaže glasnike proslave pri njihovem vstopu v štadijon.

Visoka šola za zakonsko življenje

Na vseučilišču v Bostonu v Ameriki so nedavno ustanovili posebne tečaje, kjer izobražujejo dekleta ne samo v gospodinjstvu, ampak jih pripravljajo za zakonske žene. Čisto gospodinjstvene stvari so nedvomno velike važnosti, ampak za popoln in harmoničen zakon je tudi najboljše gospodinjstvo še veliko premalo, kajti tudi najboljša gospodinja dela včasih s svojim gospodinjstvom doma možu cel pekel, ker pozabi pri svojem gospodinjstvu na moment tovarništva, ki je v zakonu najbolj potreben.

Ideal zgoraj omenjenega, vsekakor zelo zanimivega podjetja je, izobraziti žene, ki naj vedo vse, kar je treba, ne samo o dohodkih in stroških, ampak tudi vse o »poljubih v mesečini.« V teh tečajih imajo predavanja o duševnem razvoju moža in ženske, posebno pozornost pa polagajo na razlike med obema, da tako bude razumevanje za zakonskega tovariša.

Nauki, ki jih uči ta šola, so zelo realni. »Rože in romantična minejo, dohodki in obresti pa ostanejo.« — »Dober skrbnik in rednik je boljši kot najboljši plesalec.« — Ljubezen pred zakonom ni tako potrebna kakor je potrebno soglasje v veri in v politiki, pa tudi enaka nagujenja za sport, za družabno življenje in za potovanje.« — »Ni res, da so otroci za srečen zakon neobhodno potrebni.« — »Mnoge deklice so mnogo bolj zrele za trgovino kakor pa za zakon, ker niso dobre matere. Vse to je treba pomisliti že naprej.«

Učenke govore o vseh teh vprašanih zelo odkrito in stvarno s svojo ravnateljico, ki je sama omožena in mati več otrok. Posebno važnost polagajo na gospodarsko neodvisnost obeh zakoncev drugega od drugega.

Zanimivi so gospodinjstvi proračuni te šole. Rodbina z enim otrokom n. pr. si razdeli letni dohodek od 3000 dolarjev tako-le: Stanovanje 25 odstotkov, hrana 25 odstotkov, obleka 15 odstotkov, posli 10 odstotkov, vzgoja 10 odstotkov, zabava 10 odstotkov, nepredvideni stroški 5 odstotkov. Če dohodki rastejo, je treba pove-

čati izdatke za stanovanje in zabavo.

Poskus s šolo za zakonsko življenje je morebiti vse hvale vreden, vedno rastoče število ločitev zakonov v Ameriki pa dokazuje, da za srečo nobena šola ne pomaga.

Milijonska dedščina

O milijonskih dedščinah beremo v časopisih včasih prav dolge povesti in velike senzacije, ki pa imajo navadno to napako, da niso resnične. Resnična pa je zadeva z milijonsko dedščino, o kateri poročamo danes.

Za časa Napoleona je živel v Ferrari v Italiji 18letni mladenič Giovanni Mantovani. Ker ni imel drugega zasluzka, je vstopil kot prostak v Napoleonovo telesno stražo. Mladi fant je imel pred seboj prav lepo bodočnost, ker ga je imel cesar prav rad. Ko se je Napoleon vrnil iz Rusije, je napravil Mantovanija za generala, ker se je bil v Rusiji zelo odlikoval na raznih bojiščih. Kmalu po svojem napredovanju se je mladi general oženil z neko italijansko princezino, ki pa je kmalu umrla in mu zapustila ogromno premoženje. Ko so Napoleona preganili in ko so se zopet vrnil kralji v Francijo, se je Mantovani naselil v Španiji, kjer je umrl l. 1860. Ker ni zapustil direktnih potomcev, je španska vlada vse njegovo nepremično premoženje prodala na dražbi, izkupiček pa so naložili v državno banko, dokler se ne javi zakoniti dedič. Minila so leta in leta, premoženje je vedno bolj rastlo, dediča pa ni bilo nobenega. Šele sedaj se je našel neki nečak rankega generala, ki je slučajno zvedel za bogato dedščino. Španske oblasti so pa zahtevale živo pričjo, da je res on pravi nečak generalov. Po toliko letih je bila ta zahteva zelo stroga, ker je večina ljudi, ki je generala poznala, že pomrla. Posrečilo se mu je pa vendarle, dobiti pričjo v osebi 93letne sestrične pokojnega generala, za katero se dolgo ni živ krst brigal. Ta je potrdila, kar je bilo potrebno in sedaj bo španska vlada dedščino le izplačala.

Agitirajte za »Jugoslovana«!

ANATOLE FRANCE: BOGOVI SO ŽEJNI

Vprašala ga je, kako mu je ime.

»Mavricij sem.«

Odprl ji je z obžalovanjem vrata svoje podstrešne sobice:

»Zbogom Athénaïs.«

Poljubila ga je.

»Gospod Mavricij, kadar boste mislili name, imenujte me Marto: to je moje krstno ime, ime, s katerim so me klicali v vasi... Zbogom in hvala... Vaša ponižna dekla, gospod Mavricij.«

XV.

Treba je bilo prazniti ječe, ki so bile natlačeno polne; treba je bilo soditi, soditi brez pokoja in brez prestanka. Sedeč ob stenah, zakritih s svežnji spisov in rdečimi čepicami, kakor njihovi vrstniki na lilijinih cvetih, so sodniki ohranili odvažnost in strahotno pokojnost svojih kraljevskih prednikov. Javni tožilec in njegovi namestniki, izčrpani od truda, spaljeni od noči brez sna in od žganja, so se le z največjim naporom

¹ Burboni so imeli v grbu vdlane tri lilije; op. prev.

otresali svoje iznemoglosti; v njihovem zrahlanem zdravju je bilo nekaj tragičnega. Porotniki, različni po rojstvu in značajih, ti izobraženi, oni nevedni, podli ali velikodušni, krotki ali nasilni, hinavski ali iskreni, ki so pa, ko sta bili domovina in Republika v nevarnosti, vsi čutili ali vsaj delali, da čutijo isto skrb, da gore v istem ognju, vsi okrutni iz kreposti ali iz strahu, vsi so sestavljali eno samo bitje, eno samo brezčutno, razdraženo glavo, eno samo dušo, mistično zver, ki je v izvrševanju svojih prirodnih funkcij obilno sejala smrt. Ker so bili v svoji razdražljivosti dobrohotni ali pa tudi kruti, so včasih v hipnem navalu nenadne usmiljenosti oprostili s solzami v očeh kakega obtoženca, ki bi ga bili uro poprej obsodili s največjim sarkazmom. Čim dalje so vršili svoj posel, tem bolj nebrzdano so sledili nagibom svojega srca.

Sodili so v mrzličnosti in dremavici, ki jim jo je povzročalo preobilno delo, pod vplivom zunanjih dražil in povelji najvišje volje, pod grožnjami sankilotov in pletilk, ki so se gnetle po tribunah in v javni dvorani, po srditih pričevanjih, na osnovi blaznih obtožnih govorov, v okuženem zraku, ki je težko legal na možgane, od katerega je šumelo v ušesih in so razbijala senca in ki je zastiral oči s krvavo kopreno. Med občinstvom so krožile temne govornice o porotnikih, ki so se dali podkupiti z zlatom obtožencev. Toda na te klevete je porota kot en mož odgovarjala z ogorčenimi protesti in neusmiljenimi obtožbami. Bili so navsezadnje ljudje, nič boljši in nič slabši mimo drugih. Nedorčnost je naj-

večkrat sreča in ne krepost: kdorkoli bi bil sprejel ponudbo, da ga postavijo na njihovo mesto, bi bil ravnal kakor oni ter vršil te grozotne posle v istem duhu povprečnosti.

Antoinetta, ki so jo tako težko pričakovali, je prišla slednjič na vrsto ter sedla v črni obleki na usodni stol; sprejel jo je tako sovražno vršanje, da je edino le gotovost o izidu sodbe pripomogla do tega, da se je obravnava iztekla v mejah zakonitosti. Na vprašanja, v katerih je prežala smrt, je odgovarjala obtoženka sedaj z nagonom samoohranitve, sedaj zopet s privzgojeno ošabnostjo, enkrat pa, ko je bila podlost nekega tožitelja vendar prevelika, z veličastvenostjo matere. Pričam so bile dovoljene samo žalitve in klevete; obramba je bila ledeno mrzla od groze. Tribunal, ki se je silil soditi po pravilih, je samo čakal, da bi bilo vse to že pri kraju, da vrže glavo Avstrijke Evropi pred noge.

Tri dni po usmrtitvi Marije-Antoinette je bil Garmelin poklican k državljani Fortunatu Trubertu, ki se je boril s smrtjo trideset korakov od vojaškega urada, kjer je izčrpal svoje življenje, na jermenasti postelji, v celici kakega izgnanega barnabita. Bleda glava se mu je vdrala v blazino. Njegove oči, ki že niso več videle, so se ozrle s steklenimi zenicami proti Evaristu; njegova izsušena roka je prijela prijateljevo ter jo stisnila z nepričakovano silo. V dveh dneh je bil trikrat bljuval kri. Skušal je govoriti; njegov glas, izprva zastrt in slaboten kot šepet, je narasel, okrepel: